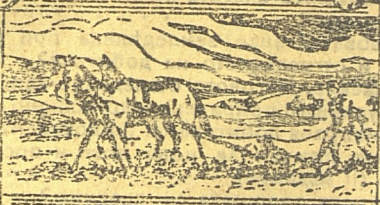

ПОПУЛЯРНА ЗЕМЛЕДЕЛСКА БИБЛИОТЕКА

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Редактират:
Г.С.Клебаров — и — М.Стоев.

Какъ мога да добия отъ
пчелитѣ си по-голямъ
доходъ?

отъ

Д. Стояновъ

Агрономъ при Подвижната Земле-
дѣлска катедра въ гр. Плевенъ.

Трето преработено издание

(съ 5 фигури въ текста)

КНИЖКА

14

Книгоиздателство
„АГРАРИЯ“ — София

ЦЕНА

15 8

До сѣга сѣ излѣзли следнитѣ книжки: Цена лева

1. Потрѣбни ли сѣ на земледѣлца знания по земледѣлие? (изчерпана)	3.—
2. Какъ трѣбва да уреди земледѣлца стопанството си, за да бжде то доходно?	8.—
3. Какъ да запазимъ влагата въ почвата? (II поправено издание)	4-80
4. Какво трѣбва да знае земледѣлца при развъждането и отгледването на добитъка?	5.—
5. Кръмно цвекло. Неговото отгледване, запазване и използване. (II поправено и допълнено издание)	3-50
6. Какъ да направя добитъка си по-доходенъ?	6.—
7. Изборъ на прѣчки за ново лозе и посаждане-то имъ (II издание)	5.—
8. Какъ да уреди овошната си градина?	7.—
9. Какво трѣбва да знае земледѣлца, преди да почне да строи сгради въ стопанството си?	6-50
10. Какъ се поправятъ развалени вина?	4.—
11. Зименъ и пролѣтенъ фий. (Второ из (II дание)	3-50
12. Разумно развъждане, отгледване и хранене на домашнигѣ птици (Трето допълнено издание)	8.—
13. Какъ да си направя ново лозе? (Трето издание)	5.—
14. Какъ мога да добия отъ пчелитѣ си по-голямъ доходъ? (Трето допълнено издание)	8.—
15. Какви орждия и машини трѣбва да си набави земледѣлецътъ?	6.—
16. Какъ да основемъ въ нашето село скотовъдно дружество?	4.—
17. Засаждане и отглеждане овощни дръвчета въ двора (II издание)	4.—
18. Какъ да си построя ефтино, удобно и хигиенично жилище? (Съ 34 рисунки, планове и изгледи)	6.—
19. Приготовление на ракии, коняци, вермути и ликьори	8.—
20. Разумно хранене на домашнитѣ животни	10.—
21. Люцерната	4.—
22. Развъждане отгледване и използване на свинята	8.—
23. По-важнитѣ болести и неприятели по житнитѣ растения у насъ и борбата съ тяхъ	6.—
24. Трѣбва ли да торимъ нивитѣ?	4-80

Популярна Земледѣлска Библиотека
«Селско Стопанство».

Книжка 14

Какъ мога да добия отъ пчелитѣ
си по-голямъ доходъ?

Отъ

Д. Стояновъ

Агрономъ при Подвижната Земледѣлска
Катедра въ Гр. Плевенъ.

III поправено издание.

(Съ 5 фигури въ текста)

Книгоиздателство „Агрария“

София, Площадъ „Солунъ“ № 1.

Какъ да мога да добия отъ пче- литѣ си по-голѣмъ доходъ?

Пчеларството у насъ.

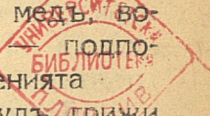
Единъ отъ дребнитѣ отрасли, който заслужава да бжде по-добре застъпенъ въ нашето земледѣлско стопанство, по-неже съ малко трудъ и грижи дава доста добри доходи, е пчеларството.

Пчелитѣ принасятъ на човѣка дво-
яка полза, прѣма — даватъ медъ, вос-
съкъ, клей и пр. и косвенъ — поппо-
магатъ оплодяването на растенията.

Освенъ това, съ своя трудъ, грижи
и редъ, тѣ даватъ на човѣка добъръ
примеръ за подражание. Жилото на
пчелитѣ почна да се употребява напо-
следъкъ за церене ревматизма.

У насъ съ пчеларство сж се зани-
мавали отъ незапомнени времена хора
отъ двата пола (мжже и жени) и отъ
разни съсловия (земледѣлци, търговци,

V, № 323

занаятчий и пр.) Ала доходитѣ, които тѣ сж получавали, както и тѣзи, които получаватъ сега, сж твърде малки. Причината за това е непознаването живота на пчелитѣ. Тѣ сж отглеждали, отглеждатъ и сега пчелитѣ, повечето пжти, въ стари, плетени кошерища, въ които не може да се види какъ работятъ пчелитѣ и какво е състоянието имъ, та да имъ се помогне, когато иматъ нужда. Но не е само това. Когато искаме да използваме труда имъ, вмѣсто да извадимъ частъ отъ меда имъ, а другата, заедно съ восъка, да оставимъ на пчелитѣ да живѣятъ и тѣ, ние вземаме всичкия медъ и восъкъ, а пчелитѣ избиваме, като награда за тѣхния непосиленъ трудъ и за ползата, която ни принасятъ.

Това е не само жестоко но и много неразумно, защото губимъ много отъ това. Ние бихме могли да добиемъ много повечето медъ отъ сжщитѣ пчели.

Но за да можемъ да добиемъ отъ пчелитѣ по-голямъ доходъ, трѣбва да ги отгледваме въ дъсчени, разборни кошери и да познаваме добре тѣхния животъ. Наистина у насъ новото пче-

ларство — отглеждането на пчелитѣ въ разборни, дъсчени кошери постепенно си пробива пжтъ, но съ тази работа се занимаватъ почти изключително учителитѣ, свещеницитѣ, търговцитѣ, а твърде малко земледѣлци и то по-интелегентнитѣ. Нашата задача трѣбва да бжде да направимъ пчеларството чисто народно — всѣки земледѣлецъ да има до 5—6 кошери пчели, отъ които да изкара медъ поне за себе си — за децата си.

Пчелно семейство и неговия съставъ.

Една пчела, сама за себе си, е като едно дете: тя не може нито да се стопли, нито да си събере храна: затова пчелитѣ се събиратъ по много на едно мѣсто, живѣятъ задружно и образуватъ едно семейство, наречено пчелно семейство.

Ако разгледаме презъ лѣтото едно пчелно семейство, ние ще видимъ, че то се състои отъ три вида пчели: едни най-малкитѣ, които сж най-много, наречени работници, други по голѣми (кж-

си дебели), които презъ лѣтото, сж доста много (даже до хиляда и повече), а презъ зимата ги нѣма никакъ, наречени търтеи и една единствена, най-голѣмата, длъгнеста, наречена царица (майка или матка). (Вижъ фигура 1 на стр. 33).

1. Работнитѣ пчели (работницитѣ) сж най-дребни жители на кошера и съставляватъ болшинството на населението му, тѣ сж женски пчели, но органитѣ имъ за размножаване не сж напълно развити, затова тѣ не могатъ да се оплодяватъ и да снасятъ яйца. Има случаи, когато нѣкои отъ тѣхъ носятъ яйчица, отъ тѣхъ излизатъ само търтеи, понеже тѣзи яйчица сж неоплодени. Такива пчели се наричатъ търтеовки. Това се случва само тогава, когато семейството изгуби своята царица (майка) и нѣма средства да си отгледа друга. Такова семейство е обречено на загинване.

Работнитѣ пчели иматъ жили, което имъ служи за самозащита. Природата ги е надарила съ жили, защото безъ него съблазнителниятъ за човѣка и животнитѣ медъ би довелъ послед-

нитѣ до пълното изстребление на това драгоценно насекомо. Като изгуби жилото си, пчелата често губи и частъ отъ своитѣ вътрешни органи, вследствие на което умира.

Длъжноститѣ на работнитѣ пчели сж да извършатъ всичката работа вътре и вънъ отъ кошера: младитѣ пчели вършатъ вътрешнитѣ работи въ кошера — приготвяватъ и раздаватъ храната на ларвитѣ (червейчетата); грижатъ се за майката, като я чистятъ и кърмятъ; подържатъ топлината въ кошера; почистватъ всички нечистотии въ него; провѣтриватъ кошера; пазятъ предката на кошера да не влезатъ нѣкои отъ тѣхнитѣ врагове или други чужди пчели, за да крадатъ медъ; изработватъ восъка и правятъ (градятъ) нови пити или поправятъ старитѣ и пр. Постаритѣ пчели изпълняватъ, въ случай на нужда, сжщитѣ работи, но главната имъ длъжностъ е да събиратъ медъ и цвѣтенъ прашецъ, който имъ служи за обикновена храна и пчеленъ клей, съ който замазватъ пукнатинитѣ на своето жилище. Сжщо така, тѣ доня-

сятъ и вода, съ която разреждатъ храната за ларвитъ (червейчетата).

Работнитъ пчели не живѣятъ дълго време, защото тѣхния животъ е въ голѣма зависимостъ отъ времето и отъ случайноститъ, на които сж изложени при хвърченето. Така напр., тѣзи, които се излупватъ презъ пролѣтътъ или началото на лѣтото и върху които се пада най-голѣмата частъ отъ работата по събирането на запасна храна за зимата, изглежда, че не живѣятъ повече отъ 30—35 дни средно; тѣзи пъкъ, които се излупватъ въ края на лѣтото или началото на есента, живѣятъ по-дълго време — 7—8 месеци, защото тѣ прекарватъ частъ отъ живота си въ зимна почивка.

2. Търтеитъ, които нѣкои наричатъ още дембели, готовановци, бамбалѣ, цигане, сж мъжкитъ и най-голѣмитъ жители на кошера. Тѣ сж по-къси отъ царицата (майката), но по-едри и по-дебели. Тѣ нѣматъ нито жило за самозащита, нито хоботче за събиране медъ отъ цвѣтоветъ, нито влаканца на крачката, както работницитъ, за събиране цвѣтенъ прашецъ, нито жлезы за отдѣляне во-

сыкъ. Следователно, тѣ не вършатъ никаква работа въ кошера — не могатъ ни най-малко да помогнатъ на семейството въ работата му; всичкото имъ значение се състои въ едно — да оплодяватъ младитъ царици.

Търтеитъ обикновено се появяватъ презъ месецъ априль или презъ май — по-късно или по-рано, споредъ силата на семейството; числото имъ понѣкога бива доста голѣмо, — достига до стотици, даже хиляди. Понеже за оплодяване на царицата (майката) презъ цѣлия ѝ животъ трѣбва само единъ търтеи, то на пръвъ погледъ изглежда чудно, защо е нужно да има толкова много търтеи.

Но тъй като срещата (оплодяването) става всѣкога на открито въ въздуха, при хвърчене, необходимо е въ кошера да има повече търтеи, за да не бжде принудена царицата (майката) да излиза много пжти изъ кошера да дири търтеи и да се излага на опасностъ. Тя е по-голѣма отъ работницитъ и хвърчи по-полека отъ тѣхъ, та лесно може да бжде грабната отъ птицитъ или отнесена отъ вѣтъра.

Когато въ нѣкой кошерь, много рано презъ пролѣтѣта, се появятъ търтеи или пъкъ по-късно числото имъ се увеличи много, тогава, за да се избѣгне голѣмата загуба, която ще последва отъ това, вмѣсто да се изрѣзва пилото, както правятъ нѣкои отъ нашитѣ пчелари, най-добре е да се изрѣзватъ търтеевитѣ пити и на мѣстото имъ да се прикрепватъ готови изградени пити за работници, или изкуствени такива, които пчелитѣ веднага прилепватъ. По такъвъ начинъ се намаляватъ търтеевитѣ пити, а същевременно се избѣгва и отглеждането на излишно число търтеи. Когато се изрѣзва пилото или се остраняватъ търтеевитѣ пити, безъ да се замѣняватъ съ готови изработени пити за работници или изкуствени такива, загубата не се отстранява, защото, въ първия случай, щомъ пчелитѣ изхвърлятъ повреденото търтеево пило, царицата снася веднага нови яйца, отъ които се излупватъ търтеи, за отглеждането на които сжщо така пчелитѣ изразходватъ трудъ време и храна. Въ втория случай, пчелитѣ следъ нѣколко дни подновяватъ пи-

тата, разбира се пакъ за търтеи, като за изграждането и употребяватъ едно доста голѣмо количество медъ (9—16 пжти повече, отколкото е теглото на питата) и изгубватъ доста време, а презъ пролѣтѣта това е още по-голѣма загуба.

Търтеитѣ живѣятъ много малко. Тѣхъ пчелитѣ държатъ въ кошера само до като трае рождането, когато трѣбватъ за оплодяването на младитѣ майки. Щомъ намалѣе или се прекрати медобера (главната беритба), работнитѣ пчели ги изгонватъ отъ кошера, като ги пронизватъ съ жилото си, или пъкъ имъ прегризватъ крилетѣ до дъното. Ако немогатъ да се избавятъ по такъвъ начинъ отъ тѣхъ, тогава пчелитѣ ги преследватъ, тѣ се събиратъ на кълбо и тамъ измиратъ отъ гладъ. Пчелитѣ унищожаватъ даже и тѣзи търтеи, които още не сж излупени, като ги изхвърлятъ изъ килийкитѣ. — Добритѣ роеве избиватъ търтеитѣ, щомъ като почне да намалява беритбата. Така че, ако нѣкой рой (семеиство) не унищожи търтеитѣ си тогава, когато другитѣ сж ги вече унищожили, това показва, че той е изгубилъ царицата си.

3. Царицата (майката) е единичката напълно развита женска пчела въ кошера, единственото предназначение на която е да носи яйца. Тази си длъжност тя изпълнява до толкова добросъвестно, щото не рѣдко могат да се намѣрятъ царици, които да снасятъ въ добро време и въ изобилно хранене по 3500 до 5000 яйца на день и то въ продължение на нѣколко седмици подъ редъ. По външния си изгледъ царицата прилича на работнитѣ пчели, но тѣлото и е много по-дълго и по-заострено отъ тѣхното. Тя има жило, но никога не си служи съ него за самозащита, а го употребява само въ борба съ друга царица. Царицата се ползува въ своето семейство не само съ уважение, но съ любовъ и почитъ. Всѣки пѣтъ когато се приближи до нѣкоя група отъ своитѣ дъщери — пчели, тѣ я заобикалятъ и се стараятъ да ѝ изкажатъ своитѣ уважения и преданостъ: едни я галятъ съ пипалцата си, други ѝ даватъ храна и всички ѝ правятъ пѣтъ, кога се приближава до пититѣ. Ако се отнеме царицата на едно пчелно семейство, то, следъ като се убеди окончателно за нейното отсъствие, страшно се

разтревожава: всички работи въ кошера се преустановяватъ, пчелитѣ бѣгатъ въ безпорядѣкъ по пититѣ и, често пѣти, тичатъ вънъ изъ кошера, за да търсятъ своята обична майка и, ако не я намѣрятъ, връщатъ се въ кошера и съ жалю брѣмчене даватъ да се разбере за сполетѣлото ги нещастие.

Царицата снася съвсемъ не еднакво количество яйца презъ различнитѣ месеци на годината. Най-много яйца тя снася на пролѣтъ и презъ главната беритба. Въ края на беритбата носенето на яйца намалява, като въ последнитѣ есенни и първитѣ зимни месеци съвсемъ се прекратява.

Освенъ това, количеството на снесенитѣ яйца зависи отъ възрастта на царицата: тя живѣе обикновено 4—5 години и снася много (достатъчно) яйца само въ първитѣ 3 години, следъ което не само изгубва способността си да снася достатъчно, но и по-големата частъ отъ снесенитѣ такива сж за търтеи.

Размножаване на пчелитѣ.

Пчелитѣ се размножаватъ отъ яйца, които, както видѣхме, снася царицата.

Отъ снесенитѣ яйца на третия день се излупватъ малки ларвички (червейчета), които работнитѣ пчели — кърмачки хранятъ съ една приготвена отъ тѣхъ бѣленикава каша.

Храната въ първитѣ три дни бива еднаква по качество и количество за всички ларвички, а следъ това се изменява, споредъ вида на пчелата, която ще излезе отъ ларвичката. Така: ларвичкитѣ, отъ която ще излезатъ работни пчели, следъ петъ дни отъ излупването, започватъ да получаватъ по-малко и по-груба храна. Следъ петъ дни отъ излупването на ларвичкитѣ, кърмачкитѣ напѣлватъ килийкитѣ имъ съ сжщата храна, и ги запечатватъ. Така запечатени, тѣ прекарватъ 12—13 дни, презъ което време претърпѣватъ разни промѣни и се превръщатъ въ съвършени насекоми — пчели работници. Отъ снисането на яйцето до пълното му развитие въ работна пчела и излизането ѝ изъ килийката, се изминаватъ около 21 дни.

Ларвичкитѣ отъ които ще излезатъ търтеи, следъ третия день започватъ да получаватъ още по-малко и по-груба храна, отколкото тѣзи за работниците. Следъ

6—6½ дни отъ излупването на ларвичкитѣ, пчелитѣ напѣлватъ килийкитѣ имъ съ сжщата груба храна и ги запечатватъ. Така запечатани, тѣ прекарватъ 14½ — 15 дни, презъ което време претърпяватъ разни промѣни и се превръщатъ въ съвършени насекоми — търтеи.

Отъ снисането на яйцето до пълното му развитие въ търтей и излизането му изъ килийката се изминаватъ около 24 дни.

Ларвичката, отъ която ще излезе царица и която по нищо не се различава отъ тази на работнитѣ пчели, получава презъ всичкото време на своето развитие въ изобилие доброкачествена храна (каша). Следъ шестъ дни отъ излупването на ларвата, пчелитѣ напѣлватъ килийката съ сжщата доброкачествена храна и я запечатватъ. Така запечатаната ларвичка прекарва седемъ дни, презъ което време претърпява разни промѣни и се превръща на съвършено насекомо — царица (майка).

Отъ снасянето на яйцето до излизането изъ килийката на пълно развита царица (майка) изминаватъ около 16 дни.

Тъзи периоди не сж неизмѣними; тѣ могатъ значително да се увеличаватъ или намаляватъ въ зависимостъ отъ топлината на кошера и грижливостта на пчелитѣ.

Яйцата, ларвичкитѣ и какавидитѣ заедно се наричатъ пило.

Отгледване и оплодяване на царицата.

Ние видѣхме, отъ една страна, че работнитѣ пчели, които съставляватъ болшинството на пчелното семейство и извършватъ всичкитѣ работи въ кошера, живѣятъ много малко, а отъ друга страна — че само младата майка е въ състояние да снася яйца, отъ които се развиватъ работници. Ето защо, за да може да се поддържа силата на кошера, трѣбва той всѣкога да има млада царица — не по-стара отъ три години. Затова пчеларьтъ ще трѣбва да знае какъ става развъждането на царицитѣ (майкитѣ) и да си държи бележка за възрастта на царицата на всѣки кошерь, като отбелѣзва точно датата на излупването й (годината месеца и деня).

На пролѣтъ, щомъ се увеличи силата на пчелното семейство, пчелитѣ, ако

иматъ желание да се роятъ, устройватъ по крайщата на пититѣ, дето не се достѣгатъ до кошера, известенъ брой маточни (майчини) килийки, които по формата си приличатъ на жълъдъ. Въ тѣхъ царицата снася яйца. Числото на тѣзи килийки въ единъ кошерь е твърде различно. Понѣкога такива има повече отъ 2—3, но срѣщатъ се и повече отъ дузина, а даже и по 200 и повече. Тѣзи килийки въ време на развитието на царицитѣ въ тѣхъ съставятъ предметъ на особена грижа отъ страна на пчелитѣ, което дава да се разбере какво е значението имъ за пчелното семейство.

Както казахме и по-горе, яйцето, отъ което ще излезе царицата, никакъ не се различава отъ това, отъ което ще излезе работница, обаче, особениятъ начинъ на отглеждане ларвичката, отъ която ще излезе царица, ускорява нейното развитие съ една трета, въ сравнение съ развитието на ларвичката, отъ която ще излезе работна пчела.

Начинътъ до който, прибѣгватъ пчелитѣ за отглеждане на царица, въ случай на крайна необходимостъ — когато си изгубятъ царицата, т. е. когато оси-

ротът, е още по-поразителен. Пчелите щом почувствуват, че нямат царица, ако имат яйчица за работни пчели или ларвички за такива, не по-стари от три дни, веднага построяват широка килийка, която заема място за три килийки за работници, като развалят три вътрешни стени. След това унищожават яйчицата или ларвите на двете съседни килийки и започват да дават на останалата ларва такава храна, каквато дават обикновено на царичините ларвички, вследствие на което, и благодарение на широкото място, тя достига своето пълно развитие.

За отглеждането на новата царица, която по всичко е сходна с отглежданата по обикновен начин, сж необходими сжщо така 16 дни, ако пчелите сж избрали прѣсно, току-що снесено от царицата яйце, или тринадесет дни, ако сж избрали тридневна ларвичка.

Оплодяване на царицата.

За да бжде способна младата царица да снася яйца за женски и мъжки пчели, тя трѣбва да бжде оплодена от

търтей, което се извършва извън кошера. Царицата обикновено излиза из кошера за оплодяване между петия и седмия ден след излизането из килийката и то от 12—4 часа след обѣд; рѣдко по-късно, а още по-рѣдко порано. Преди да излезе за оплодяване, — на брачен излет, както се казва, царицата попълзва отначало по кошера и си държи главата на прелката (леталото), като се отдалечава малко по малко от кошера и пак се връща. Нѣколко минути след първото изхвъркване, става второ; до като не се запознае с местността около кошера, царицата не прави брачното си изхвъркване. Оплодяването на царицата се извършва на открит въздух, както хвърчи, от най-стилния търтей. Щом се върне въ кошера от брачния излет, тя вече не излиза, освен когато хвърчи с рояк, и след 48 часа започва да снася яйца. Оплодяването може да се извърши по-късно от седмия ден, ако изхвъркването се задържи от лошо време. Ако, обаче, то закѣснѣе повече от 21 ден, царицата почва да носи яйца, от които излизат само търтеи. Ако царицата

не може да се оплоди въ течение на 30 дни отъ раждането си, тя, съ рѣдки изключения, губи способността си да се оплоди и носи постоянно яйца само за търтеи. Такава царица се нарича „дествена“, а такива пчелни семейства сж обречени на загинване, понеже числото на търтеитѣ постоянно се увеличава, а това на работниците се намалява, до като въ кошера останатъ само търтеи.

Ето защо, презъ време на роенето числото на търтеитѣ не трѣбва да се органичава много.

Рояване.

Подъ думата рояване разбираме излизането изъ кошера на една частъ отъ пчелитѣ на едно пчелно семейство, заедно съ царицата и заселването имъ на друго мѣсто.

Пчелитѣ, които излизатъ, се наричатъ „рой“ (роякъ), а тѣзи, които оставатъ въ стария кошерь, се наричатъ „майка“.

Различаваме два вида роене: естествено и изкуствено.

Естествено е рояването, когато оставимъ пчелитѣ сами да се роятъ, а изку-

ствено — когато ги отдѣлимъ ние, безъ да чакаме времето на естественото рояване.

Естественото рояване става тогава, когато броятъ на пчелитѣ въ семейството толкова се увеличи, че кошерьтъ не може да ги побере всичкитѣ. Преди рояването пчелитѣ изграждатъ маточници за отглеждане на нова царица, понеже старата ще отлети съ роя; отглеждатъ сжщо така и търтеи, които сж потрѣбни за оплодяването на младата царица. Следователно появяването на търтеи и маточници въ силнитѣ пчелни семейства е върень признакъ, че пчелитѣ се готвятъ да се роятъ.

Първиятъ рой, които излиза винаги съ старата царица, се нарича „първакъ“. Той излиза обикновено въ сжщия день, въ който бжде запечатень, макаръ и единъ маточникъ и то между 10 и 2 часа презъ деня. Но, ако времето е хладно и вѣтровито, първакътъ може да излѣзе и по-късно, — нѣколко дни следъ запечатването на маточника. Роеве, излѣзли отъ семейства, които сж дали вече първаци, се наричатъ „вторацѣ“, а най-последнитѣ — „изтърсаци“. Вторацитѣ

и изтърсачитѣ излизатъ съ млади, още неоплодени царици и често се рояватъ много по-рано отъ 8 часа сутриньта или по-късно отъ 2 часа следъ обедъ.

Излизане и улавяне на рояка.

Щомъ започнатъ да се появяватъ въ кошеритѣ маточници, трѣбва внимателно да следимъ пчелина отъ 8 часа сутриньта до 4 следъ обѣдъ; ако ли пъкъ очакваме втораци и изтърсачи — отъ 6 часа сутриньта до 6 часа вечерьта.

Презъ време на рояването всѣкога трѣбва да имаме на ржка: пушѣкъ, вода, едно платнено кошериче, добре почистено и измазано, и малко маточина.

Щомъ като започне роякътъ да излиза, пчеларьтъ трѣбва да наблюдава да се не навърта никой близо до кошера, за да не бърка на правилното рояване. Само пчеларьтъ застава отъ страна на прелката така, че по възможность помалко да пречи на рояка, и следи за излизането на пчелитѣ, като се старае да види царицата. При първацитѣ това е твърде лесно, понеже при тѣхъ царицитѣ сж плодни и не толкова живи и пър-

гави, поради което бавно излизатъ изъ кошера и не се повдигатъ изведнѣжъ въ въздуха.

Щомъ забележи пчеларьтъ царицата, трѣбва да я вземе отъ прелката, да я постави въ майчина клетка и да закрепи клетката въ плетеното кошериче. Следъ това повдига се кошеричето на горе и се поставя до самитѣ пчели, които като чуятъ гласа на царицата, почватъ да се събиратъ около нея и почти всички навлизватъ въ кошеричето. Този е най-лесния начинъ за ловене рояцитѣ.

Ако, обаче, не можемъ да уловимъ царицата, чакаме до като се разиграе добре рояка, после вземаме приготвеното кошериче, натъркваме го съ маточина, поставяме го на единъ прѣтъ и го показваме срещу рояка. Тогава пчелитѣ, помани отъ добрата миризма на маточината, почватъ да се прибиратъ въ кошеричето. За да се ускори привличането на пчелитѣ къмъ кошеричето, пчеларьтъ може да държи въ ржцетѣ си маточина, да я разтрива постоянно и да духа съ устата си, за да разпрѣсва миризмата понадалеко. Постѣпи ли се по този начинъ, въ продължение на нѣколко ми-

нути рояктъ започва да се прибира въ кошерището.

Ако ли рояка се улови на нѣкое дърво, тогава, следъ като се прибератъ повечето отъ пчелитѣ, напрѣскваме образуваното кълбо отъ пчели съ вода и, докато сж мокри пчелитѣ и не могатъ да хвърчатъ, изтърсваме ги въ приготвеното за рояка кошерище.

Ако роятъ не се установи за дълго време на едно мѣсто, което при първия рой е много рѣдко, то съ църкало прѣскаме вода върху него, хвърляме пѣськъ или прѣстъ и пр., до като той, следъ като се завърти нѣколко пѣти, се закачи нѣкъде.

Изкуствено роене.

Ако естественото роене става своевременно и въ такива размѣри, както това е желатетно, то не би имало никаква нужда да прибѣгваме къмъ изкуственото. Ала това твърде рѣдко се случва, Често пѣти една дъждовна или хладна седмица прекратява свършено рояването на пчелитѣ. макаръ и да сж били подготвени напълно къмъ това, и ни лишаватъ отъ

рояци. Освенъ това, при изкуственото роене не е потрѣбно да вардимъ постоянно на пчелина излизането на рояцитѣ, както при естественото роене.

Ето защо, за да имаме редовно роене и да избѣгнемъ постоянното пазене на пчелина презъ време на роенето, прибѣгваме къмъ изкуственото роене.

Преди да говоримъ за самитѣ начини на изкуственото роене, нека кажемъ нѣколко думи върху въпроса: отъ какви семейства трѣбва да вземемъ рояци и какъ такива семейства могатъ да се подготвятъ за роене?

Знае се, че не всички пчелни семейства работятъ еднакво. Това зависи отъ много причини, но най-често това се дължи на обстоятелството, че едни пчели сж трудолюбиви, по-прилежни, отколкото други. Затова рояцитѣ трѣбва да се взиматъ само отъ по-прилежнитѣ семейства, за да бждатъ и новитѣ такива.

Щомъ се отнася до подготовката на семействата за роене, потрѣбно е внимателно да наблюдаваме отъ най-ранна пролѣтъ за тѣхното благосъстояние и да ги подхранимъ съ рѣдка храна 40—50 дни преди роенето, за да станатъ тѣ то-

лкова силни, щото въ време на изкуственото роене пчелитѣ и пилото да заематъ поне $\frac{2}{3}$ отъ гнѣздото (въ Даданъ-Блатовия кошерь, напримеръ, пилото да заематъ най-малко 7 рамки)*).

Съществуватъ много способности за изкуствено роене, но по простота и удобство заслужава внимание така наречения способъ чрезъ налитане.

Способътъ чрезъ налитане се състои въ това, че летящитѣ пчели отъ единъ кошерь заставяме да налетятъ въ другъ.

Рояването се извършва презъ хубавъ лѣтенъ день, отъ 7 часа сутринята до 4 следъ обѣдъ, когато пчелитѣ летятъ особено силно. Преди да пристѣпимъ къмъ самото роене, приготвяме си кошера, въ който ще туримъ рояка, като поставимъ 1—2 рамки медъ — не по-малко отъ 4 кгр. — и 2—3 изградени рамки или изкуствени пити.

Самото налитане може да се извърши по два начина: като заставимъ пчелитѣ да налетятъ или на царица или на пило.

*) За подхранване на пчелитѣ гледай кн. № 26 на библи „Селско стопанство.“ — Подхранването (кърмене) и роене на пчелитѣ отъ Д. Стояновъ, цена 6 лв.

Изкуственото роене се състои въ това, че отъ семейството, което искаме да роимъ, изваждаме частъ отъ рамкитѣ съ пило и медъ — съ или безъ царицата, споредъ това, дали налитането е на царица или на пило. Пилото се взема отъ стария кошерь, по-малко отъ половината: отъ 7 рамки — 3, отъ 9—4 и т. н. Когато налитането става на царица, пилото на взетитѣ рамки трѣбва да бѣде запечатано и готово вече за излизане, защото въ кошеритѣ, където ще се постави рояка, почти всичкитѣ пчели ще бждатъ стари, а такива пчели не сж способни да се грижатъ за пилото.

Ако ли пъкъ налитането става на пило, то една отъ взетитѣ рамки трѣбва да бѣде съ младо, незапечатано пило, т. е. да има яйчица и ларвички за да могатъ пчелитѣ да зложатъ маточници и си отгледатъ царица. Младитѣ пчели, които покриватъ пилото, не се стрѣсватъ, както при налитането на царица, а се пренасятъ заедно съ рамкитѣ въ новия кошерь. При това пренасяне трѣбва да внимаваме да не би заедно съ пчелитѣ да пренесемъ и царицата.

По такъв начинъ въ новия кошеръ се набиратъ 7 — 9 рамки. Следъ това затваряме прелката на кошера, който ще рояваме, вдигаме го и го отнасяме 30—40 крачки на страна на ново мѣсто, а на мѣстото му поставяме новъ кошеръ, като внимаваме прелката му да дойде точно на мѣстото, гдето е била прелката на стария кошеръ. Следъ това, откриваме прелката и всички летящи пчели на стария кошеръ ще започнатъ да влизатъ въ новия.

На другия день отъ рояването преглеждаме всички стари и млади семейства (майки и рояци), поправяме всички забележани неправилности и прибавяме или изваждаме рамки, като гледаме, щото пчелитѣ да заематъ всички празнини между рамкитѣ, но същевременно да не се чувствуватъ на тѣсно.

По-нататъшнитѣ грижи за рояцитѣ и майкитѣ се състои въ следното:

Кошеритѣ, на които сме взели старитѣ пчели и на които по-голѣмата частъ отъ пилото е незапечатано, иматъ нужда отъ вода, която малкитѣ пчели не могатъ да донесатъ, затова прелкитѣ имъ трѣбва привечеръ да се напръскатъ съ во-

да. Това трѣбва да продължава, до като пчелитѣ започнатъ да излизатъ изъ кошера. Пчелитѣ на такива кошери въ първитѣ 2—3 дни, обикновено, съвсемъ не летятъ.

Също така трѣбва да следимъ внимателно семействата, които ще си отгледватъ царици. Въ тѣхъ обикновено, подиръ 3—4 дни се указватъ по нѣколко маточници, изградени не въ краищата, а по срѣдата на питата. Когато бждатъ запечатани маточницитѣ, необходимо е всички да се изрѣжатъ и да се остави само единъ — най-добрия. Ако оставимъ всички маточници, възможно е, при изливането на много царици, да излезе „вторакъ“, което не винаги е желателно.

Когато излезе царицата, нужно е да следимъ за нейното оплодяване и, ако се изгуби на брачния излетъ, необходимо е да помогнемъ на семейството, като му дадемъ царица отъ другъ кошеръ или запасна, ако имаме такава.

Когато не се стремимъ къмъ бързо увеличение на кошеритѣ, може да се вземе, чрезъ налитане, единъ роякъ отъ 2—3 и поѣче семейства.

За да бжде сполучливо рояването чрезъ налитане, необходимо е кошеритѣ да си приличатъ и да бждатъ боядисани съ еднаква боя. Въ противенъ случай пчелитѣ нѣма да познаватъ кошера и ще се разпръснатъ изъ пчелина.

Прекратяване на рояването.

Когато пчелинѣтъ е доведенъ до желанитѣ размѣри и пчеларѣтъ не желае да има рояци, тъй като тѣзи семейства, които не се роятъ всѣкога даватъ повече медъ или пѣкъ желае да има само извѣстенъ брой роеве, тогава се явява нужда отъ прекратяване на рояването или пѣкъ отъ неговото ограничение.

За тази цель си служимъ съ следния простъ и удобенъ способъ:

До настѣпване на главната беритба (паша), трѣбва да следимъ строго, щото гнѣздото да бжде достатъчно широко и, щомъ настѣпи главната паша, на по-силнитѣ семейства трѣбва веднага да поставимъ магазинитѣ. Освенъ това, при преглеждане на кошеритѣ трѣбва да изрѣзваме всички забелезани маточни клетѣи.

Когато нѣкои семейства дадатъ рояци, последнитѣ трѣбва да се улавятъ и въ сѣщия день вечерѣта да се връщатъ на „майката“. При това, веднага подиръ рояването кошерѣтъ трѣбва да се прегледа най-внимателно и да се унищожатъ (изрѣжатъ) всичкитѣ маточни клетѣи. Тѣхъ лесно можемъ да забележимъ, тъй както голѣма частъ отъ пчелитѣ сѣ отлетѣли съ рояка. Освенъ това, въ зависимостъ отъ голѣмината на рояка, изваждаме една частъ отъ пилото на стария кошеръ и го даваме на по-слабитѣ семейства, а на мѣстото на изваденитѣ рамки съ пилото поставяме рамки съ вошина или изкуствени пити.

Вечерѣта, както се каза и по-горе, роякѣтъ се връща въ стария кошеръ, отъ който е излезълъ, поставя му се магазинѣ, ако не сме му поставили по-рано такѣвъ. При този начинъ на действие, пчелитѣ се заематъ енергично за работа и роенето се прекратява.

Жилища на пчелитѣ.

Първитѣ жилища, които чавѣкѣтъ е приготвилъ на пчелитѣ, сѣ били така

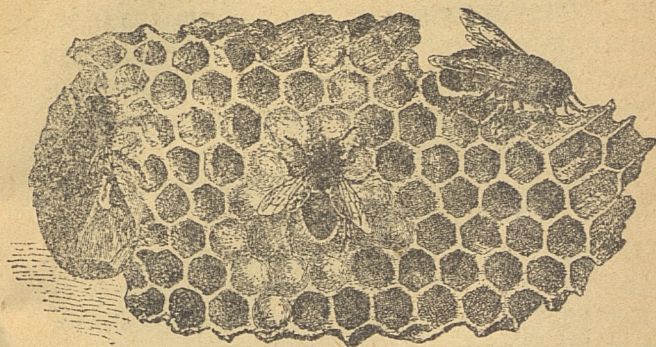
прости, както и собственитѣ му първобитни жилища. Най-напредъ сж туряли пчелитѣ просто въ кухи дървета, каквито и до сега се срещатъ въ нѣкои мѣста. По-късно почнали да имъ плетатъ кошчета отъ слама, върбови пръчки, повитъ и пр., които замазвали съ глина. Въ такива кошерища и до сега отглеждатъ пчелитѣ си по-голѣмата частъ отъ нашитѣ пчелари. По-после започнали да правятъ кошери отъ дъски, но за да взематъ отъ тѣхъ повече медъ, измислили разни системи, до като най-после измислили кошери съ подвижни рамки, т. е. такива, въ които всѣка пита е поставена въ отдѣлна дървена рамка.

Такива кошери има много системи, но азъ тукъ ще опиша само кошера „Даданъ Блатъ“, който се е указалъ най-пригоденъ за нашите условия.

Кошерътъ „Даданъ Блатъ“ се състои главно отъ две части: отъ гнѣздовъ сандѣкъ съ подвижно дъно, въ който се поставятъ 12 голѣми рамки, или 10 рамки и 2 преградни (вставни) дъски и отъ медовъ сандѣкъ или магазинъ, който се поставя надъ гнѣздовия сандѣкъ въ време на силна паца и въ който се

поставятъ 12 рамки, които иматъ половина отъ височината на гнѣздовитѣ.

Гнѣздовиятъ сандѣкъ има извѣтре 45 с. м. широчина 45 см. дължина и 32 см.

А

Б

В

Фиг. 1.

Вошина съ царица (А) върху една маточна килийка, работна пчела (Б) върху запечатано пило и търтей (В)

височина. Задната и страничните дъски се оставятъ отъ долу малко дължки, за да може въ нарочно направения глжбъ да влиза подвижното му дъно. Предната стена отдолу се изрѣзва на 8 мм. височина и 22 с. м. дължина за входъ на пчелитѣ (прелка). За гнѣздовъ сандѣкъ се употребяватъ обикновено по-дебели дъс-

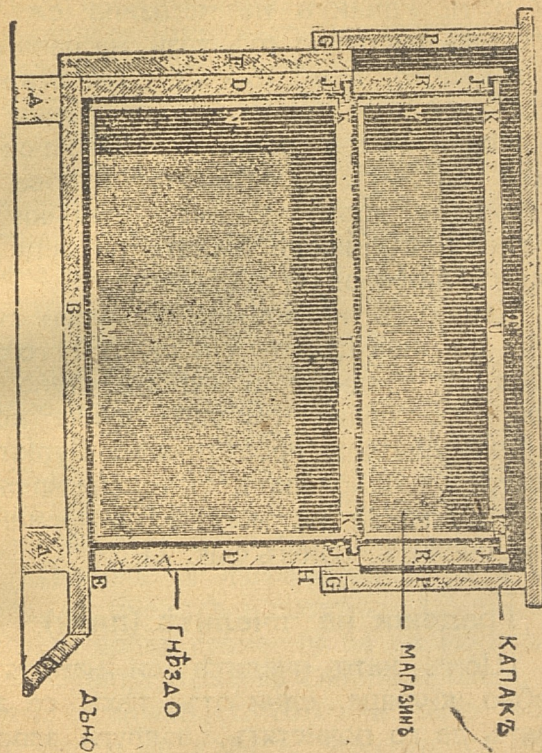
ки защото, колкото стенитѣ сж по-дебели, толкова е по-добре.

Гнѣздовитѣ рамки, които иматъ размери отъ вънъ $30 \times 43\frac{1}{2}$ сантиметра, а отвѣтре $26\frac{3}{4} \times 42$ с. м., сж покачени върху хоризонтални лимби на предната и задната стени отъ вътре на кошера. Тѣзи лимби трѣбва да бждатъ толкова дълбоки, щото между горната повърхность на рамката да има 7 м. м. свободно пространство. Преграднитѣ или вставни дъски, които служатъ за намаляване, пространството въ кошера, се правятъ отъ цѣли дъски, иматъ форма на рамка и се покачватъ въ кошера, както и рамкитѣ, но се допиратъ до самитѣ стени на кошера. Между преграднитѣ дъски и дъното остѣва едно пространство на около 13 м. м. за преминаване на пчелитѣ. Горнитѣ линии на преграднитѣ дъски сж съ $6\frac{1}{2}$ м. м. по-дебели отъ тѣзи на рамкитѣ, тъй щото горната имъ повърхность да бжде почти до горната равнина на кошера.

Рамкитѣ сж сковани отъ дъсчици, широки 25 м. м., и се поставятъ въ кошера на 12 м. м. една отъ друга. За да се запази това расстояние и да не се размѣ-

стватъ рамкитѣ, обикновено се употребяватъ особени раздѣлители, които се приковаватъ здраво отъ горе, кждето ще

Фигура 2.

лежатъ рамкитѣ (на предната и задната стена) и долу на страничнитѣ стени.

Магазинътъ (наставниятъ сандѣкъ) има отвѣтре сѣщата широчина и дължина, т. е. 45×45 см., а височината му е 167 м. м. Рамкигѣ на магазина сж съ половинъ височина отъ тази на рамкигѣ въ гнѣздото, т. е. $16 \times 43\frac{1}{2}$ см. отвѣнъ и $13\frac{1}{2} \times 42$ см. отвѣтре. Тия рамки се покачватъ въ магазина по сѣщия начинъ, както голѣмитѣ въ гнѣздото. Трѣбва да се внимава, щото долнитѣ линейки на магазиннитѣ рамки да бждатъ на лице съ горнитѣ линейки на гнѣздовитѣ.

Капакътъ на кошера се прави тѣй, че да покрива цѣлото гнѣздо и да го обхваща. На предната и задната стена на капака се прави по една дупка, които ще служатъ за провѣтриване. Дупкигѣ извѣтре се обковаватъ съ телена мрежа, презъ която да не могатъ да преминаватъ пчелитѣ. (Виждѣ фиг. 2).

Градежи на пчелитѣ (пити).

Щомъ като пчелитѣ си намѣрятъ удобно жилище, едни отъ тѣхъ се залавятъ да го почистятъ, а други започватъ да градятъ пити, които иматъ двойко значение: първо да отглеждатъ въ

тѣхъ младитѣ пчели и второ, да турятъ събрания медъ.

Пчелитѣ захващатъ да градятъ пити отъ горе надолу; последнитѣ се приготвяватъ отъ въськъ. Въськъгѣ се отдѣля отъ пчелитѣ по единъ естественъ начинъ така, както тлъстинитѣ при другитѣ животни.

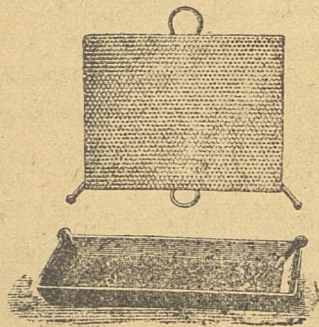
Едно отъ главнитѣ условия за изработването на въська отъ пчелитѣ е изобилното хранене. Такова е храненето презъ време на главната паша, тѣкмо тогава, когато пчелитѣ трѣбва да събиратъ медъ. Затова при старитѣ кошери често пжти, излезлитѣ рояци изграждатъ доста пити, обаче медъ немогатъ да събератъ. или пъкъ събиратъ много малко и презъ зимата умиратъ отъ гладъ, или едвамъ преживѣватъ. безъ да дадатъ нѣкакъвъ доходъ на стопанина си.

Понеже за изграждането на 1 кгр. пити, на пчелитѣ е потрѣбно 12—21 кгр. медъ и доста време, то за да могатъ да използватъ пчелитѣ главната паша, която продължава често пжти само нѣколко дни и да дадатъ, колкото се може по-голѣмъ доходъ, трѣбва да имъ даваме готови изградени пити, или пъкъ из-

куствени такива (само съ основата на килийкитъ), които пчелитъ си изграждатъ по-нататъкъ.

Изкуствениятъ пити се приготвяватъ или въ специални фабрики, или отъ самитъ пчелари. Фабриkitъ изискватъ по-голъми капитали и голъмъ пазаръ. Пчеларътъ може много лесно да си приготви пити съ една цинкова преса и нѣколко още уреди къмъ нея; тукъ той ще бжде сигуренъ, че пититъ сж чести, безъ примеси.

Всѣки пчеларъ, които има повече отъ 5 разборни кошери, може да си има

Фигура 3.

и преса за правене пити или пъкъ нѣколко пчечари могатъ да се здружатъ и да си я набавятъ. Най-добра ржчна преса за правене изкуствени пити, е простата преса на „Ритче“. Тя се състой отъ две цинкови плочи (фиг. 3), на дъната на които сж от-

печатани основитъ на килийкитъ, съ нея се работи по следния начинъ:

На слабъ огнь, на огнището или на мангалъ въ емайлирана или глинена, добре гледжосана тенджера, се разтопява добре пречистенъ восъкъ, въ който, за да не загори въ сжда, се налива $\frac{1}{4}$ литъръ вода. Восъкътъ трѣбва само да се топи, а не и да ври. Като се разтопи восъкътъ, най-добре е да се прецеди презъ гжсто сито (решетка), за да се отдѣлятъ нечистотиитъ, каквито бй имало въ него, та да не пречатъ при правенето на пититъ.

Къмъ тенджерата трѣбва да се прибави и една емайлирана лжжица или канче, съ което да се гребе и насипва разтопения восъкъ въ пресата.

За разтопяването на восъка можемъ да си служимъ съ машинки за готвене съ газъ или спиртъ, каквито се продаватъ по дюкянитъ.

Едновременно съ разтопяването на восъка, близо до огнището или мангала, се поставя една обикновена или четвъртита маса, върху която най-добре е да се постеле бѣлъ лененъ чаршавъ, добре намокренъ и добре изцеденъ, защото отъ

него по-лесно се легватъ восъчните капки, които сж неизбѣжни при работенето. Върху масата, която трѣбва да стои твърде равно, се туря пресата, а задъ нея една по-дълбока паница съ разтвора за плакнене дъното на пресата, за да не се залепва восъка.

Разтворътъ, съ който ще се плакне пресата, за да не се залепя восъка въ дупчицитѣ, се приготвява така: размесва се $\frac{1}{8}$ литъръ медъ $\frac{1}{4}$ литъръ спиртъ и единъ литъръ вода. Ако нѣма спиртъ, вмѣсто него може да се употреби $\frac{1}{2}$ литъръ ракия, като водата се намалява на $\frac{1}{2}$ литъръ.

Сжщата целъ се постига, ако се употреби прѣсно млѣко, редъкъ медовъ разтворъ или пѣкъ само сапунена вода. Азъ до сега съмъ си служилъ само съ сапунена вода и резултатитѣ сж били много добри.

Пригответи ли се всичко това, пристѣпва се къмъ самото изработване на пититѣ. Най-напредъ въ долната плоча на пресата се налива лѣжица (канче) отъ казания разтворъ за плакнене. Поставя се следъ това горната плоча на пресата и се натиска така, щото разтворътъ да из-

пълни пресата около $1\frac{1}{2}$ с. м. Следъ това, хваща се пресата съ лѣвата ржка така, щото палецътъ да влезе въ халката или подъ дръжката, а съ дѣснатая ржка се хваща противоположната страна на пресата; издига се съ палеца горната плоча около 2 с. м. високо и разтвора се излива обратно въ паницата. Така се държи пресата отворена, до като се изцеди добре, после се похлупва и се слага на местото си. Сега се поставя лѣвата ржка върху горната плоча така, щото палецътъ да стои въ халката, а другитѣ прѣсти да сж разперени по дървенитѣ прѣчици, поповдига се до половинъ високо, а съ дѣсната ржка бързо се загребва съ лажицата отъ разтопения восъкъ, налива се въ пресата и горната плоча бързо се похлупва, като се притиска, колкото сила има ржката. По-силно налѣгане е излишно. Да се запомни добре, че цѣлата работа не трѣбва да продължи повече отъ една секунда.

Следъ това бързо се вдига цѣлата преса съ дветѣ ржце и отъ единия край се излива въ тенджерата излишния восъкъ, следъ което пресата се слага обратно на мѣстото си. Сега, за да се от-

дели горната плоча отъ долната, турятъ се показалцитѣ на дветѣ рѣце въ кукичкитѣ, които въ видѣ на баглами съединяватъ дветѣ плочи, а съ палцитѣ се натискатъ долнитѣ жгли на пресата, до като плочата се малко откърти. После се вдига цѣлата горна плоча, върху която е залепена питата, обръща се и се полага върху лѣвата рѣжа, а съ дѣсната се обръзватъ съ ножчето четиритѣ краища на пресата отъ восъка. Питата следъ това се отлепва, като се хваща за края на жгъла отъ къмъ едната страна и полекичка се тегли къмъ противоположния жгълъ.

Опитниятъ работникъ бързо може да излѣе и втората пита, безъ да плакне или маже пресата съ разтвора, обаче начинающитѣ трѣбва подиръ всѣка пита да плакнатъ или да я намазватъ съ четка, за да не лепне восъкътъ въ дупчицитѣ.

Отъ 1 кгр. воскъ трѣбва да се излеятъ 9-10 пити за Даданъ-Блатовъ кошерь. Ако не се получи това число, то показва, че наливането на восъка и захлупването на пресата не е ставало бърже или пъкъ, че восъкътъ е билъ студенъ.

Излетитѣ по горния начинъ отъ чистъ пчеленъ воскъ пити, следъ известнo време ставатъ крехки като стъкло. Поради това при поставянето имъ въ рамки, тѣ трѣбва да се постоплятъ малко на печката или на слънцето.

Ако при правенето на пититѣ восъкътъ залепне въ дупчицитѣ, което често се случва при неопитния пчеларъ, то, за да се очисти пресата добре и бързо, трѣбва най-напредъ да се остърже восъка съ ножче, веднага следъ това да се изтрие съ разтворъ отъ сода и врѣла вода или пъкъ съ хладенъ бензинъ, до гдето се изчисти добре, и най-после да се избърши съ ситно пресеяна дървена пепель, въ която се туря спиртъ или обикновена ракия.

Така се изчиства пресата и следъ като сме си свършили работата съ нея. Тя се оплаква съ студена вода, изсушава се на слънце и се пази на сухо мѣсто до второ употребление.

При ваденето на медъ трѣбва да пазимъ пититѣ да не се развалятъ, за да бждатъ готови за следната година.

Ако разгледаме една изградена пита, ще видимъ нѣколко вида килийки: едни

малки килийки, които сж и най-много; тѣ служатъ за отглеждане работници; други по-голѣми—тѣ сж за отглеждане на търтеи и трети — много голѣми, различни на желѣдъ, построени повечето по крайщата на пититѣ — тѣ сж за отглеждане на майки. Освенъ тѣхъ има и други, които държатъ среда между килийкитѣ за работницитѣ и търтеитѣ; тѣ сж повечето неправилни и служатъ за преходъ отъ малкитѣ къмъ по-голѣмитѣ килийки; въ тѣхъ не се отгледва никакво пило, а служатъ само за туряне на медъ.

Храна на пчелитѣ.

а) Медъ.

Главната храна на пчелитѣ е нектарътъ, който тѣ получаватъ отъ растенията. Той се произвежда отъ растенията въ нектарнитѣ имъ тъкани, дето се набира и излиза презъ отверстия на кожицата — устицата. Количеството на нектара, който се произвежда отъ цвѣтоветѣ, зависи отъ влиянието на времето презъ деня. Въобще нектаръ се намира въ изобилие сутринъ следъ дъждъ и се

намалява заедно съ повдигането на слънцето и настѣпването на сушата. Около три часа следъ пладне цвѣтоветѣ иматъ най-малко нектаръ, а привечерь количеството му пакъ се увеличава.

Когато цвѣтецътъ е готовъ за оплодяване, тогава въ него се появява нектаръ въ изобилие. Ако той не се събере отъ насекомитѣ, растението го поглѣща и той заедно съ набралата се въ семенника захаръ, служи за храна на семената.

Набирането на захаръ въ тъканитѣ се забелезва не само при цвѣта, но и при различнитѣ части на растението, която способствува за развитието на тъканитѣ. Понеже нектароноснитѣ тъкани не всѣкога се свръшватъ въ устицата, то набралиятъ се нектаръ излиза на вънъ като продира кожицата (епидермата) на растението.

Има години, въ които нектарътъ се появява изобилно, а има такива, въ които той е толкова малко, щото пчелитѣ едва събиратъ да се прехранятъ, въпреки че ливадитѣ сж покрити съ цвѣтове. Промѣната въ отдѣляне нектара понѣкога става толкова ненадежно, щото пче-

литѣ въ най-скоро време преминаватъ отъ пълень покой въ най-енергична деятелность и обратно.

Влажността на почвата и въздуха, а така сжщо и температурата, предизвикватъ силно изпарение на растенията, следъ което внезапно настѣпва едно спиране на това изпарение; това сж най-добритѣ условия, за да се образува най-много нектаръ.

Пчелитѣ събиратъ нектара въ гушата си, която имъ служи като магазинъ, гдето той се подлага на химическо [пре-работване. Той се съединява съ стомашния сокъ и слюнката. Пчелитѣ, които събиратъ медъ, сами не турятъ въ килийкитѣ нито една капка. Щомъ тѣ се завърнатъ отъ беритба, веднага ги срещатъ други млади пчели съ празенъ стомахъ, които имъ поематъ товара, а тѣ, следъ като си отпочинатъ нѣколко секунди, отиватъ пакъ за нова беритба.

Въ туку-що събрания медъ има толкова вода, щото той много мжно може да се запази въ този видъ. За да се изпари тази вода, пчелитѣ произвеждатъ въ кошера силна струя въздухъ.

Щомъ като килийката захване да се напълва съ медъ, пчелитѣ започватъ да я запечатватъ съ плоска восъчна покривка. Покривката захваща отъ долния край на килийката и се увеличава заедно съ увеличението на турнатия въ нея медъ, до като обхване цѣлата килийка.

б) Цвѣтенъ прашецъ.

Цвѣтниятъ прашецъ когото пчелитѣ събиратъ отъ цвѣтоветѣ, е необходимъ само за храна на червейчетата (личинкитѣ). Много опити сж доказали, че когато пчелитѣ се плодятъ, тѣ не могатъ безъ цвѣтенъ прашецъ. Понеже е имало случаи, щото кошери, които сж умирали отъ гладъ, да иматъ голѣмо количество цвѣтенъ прашецъ, то става явно, че само цвѣтния прашецъ безъ медъ, не е достатъченъ да продължава живота на пълно развититѣ пчели. Това е довело до заключение нѣкои изследователи и пчелари, че цвѣтниятъ прашецъ служи за произвеждане на воскъ. Хуберъ, като доказалъ че воскътъ излиза отъ медъ, установилъ, че цвѣтниятъ прашецъ служи на пчелитѣ самѣ за хранене на пилото.

Пчелитѣ обичатъ да употребяватъ въ работа току що събрания цвѣтенъ прашецъ, макъръ и да има въ кошера доброкачественъ старъ.

Цвѣтния прашецъ се олепва по влакната, които покриватъ тѣлото на пчелитѣ и по такъвъ начинъ последнитѣ, като хвърчатъ отъ цвѣтъ на цвѣтъ за медъ и прашецъ, съдействуватъ въ голѣма степенъ за оплодяване на цвѣтоветѣ на растенията.

Когато пчелата се върне натоварена съ кълъбца отъ цвѣтенъ прашецъ, тя веднага се вмѣква въ килийката и поставя тамъ събрания прашецъ.

Освенъ медъ и цвѣтенъ прашецъ, за храна на пчелитѣ още сж потребни вода и солъ, за които се говори по-подробно въ книжка 26-а на сжщата библиотека „Селско Стопанство“.

Прекарване на пчелитѣ отъ старо въ разборно кошерище.

Когато преминаваме отъ старото (простото) пчеларство къмъ новото — разборното, или когато наново се залавяме за пчеларство, явява се нужда да пре-

мѣстимъ пчелитѣ отъ старитѣ кошерища въ нови. Тази работа въ пчеларството се казва „прекарване или прехвърляне на пчелитѣ“. Тя трѣбва да стане пролѣтъ, колкото се може по-рано, между 15 мартъ и 25 априлъ, защото тогава кошера има малко медъ и пило, а това значително улеснява самото прехвърляне. Освенъ това, пчелитѣ иматъ достатъчно време да наредятъ гнѣздото си до главната паша, да изградятъ пититѣ и да се засилятъ.

Преди да пристѣпимъ къмъ самото прекарване, необходимо е да извършимъ нѣкои приготовления. Още отъ вечерята преглеждаме семейството, което ще прекарваме, и ако има нужда подрѣзваме пититѣ, за да се образува празно пространство въ широката частъ на кошера, та да могатъ да се събератъ тамъ пчелитѣ и да имаме възможностъ да наблюдаваме преминаването имъ. Ако има дупки по кошерището, измазватъ се съ смесъ отъ негасена варъ, прѣсна кръвъ и пепель. Тази мазилка се втвърдява лесно, не се напуква и не пада.

Следъ това се подготвя разборния кошерь, въ който ще прекараме пчелитѣ.

Той трѣбва да бжде прегледанъ и докаранъ въ исправностъ. Следъ това се поставятъ въ средата презъ единъ раздѣлителъ 2—4 рамки съ изкуствени пити и се отдѣлятъ отъ страни съ преграднитѣ дъски, като се приготвя гнѣздото за едно средно семейство, което да заема 7—8 рамки.

Освенъ това, трѣбва да имаме и единъ плетенъ кошерь, добре измазанъ отвънъ. Отвѣтре го намазваме съ маточина, портокалена вода или съ разреденъ медъ, за да примамимъ по-лесно пчелитѣ.

Също така трѣбва да си приготвимъ нѣкакво платно (чаршавъ), две тояжки, конци, ножъ и пр.

Приготвимъ ли си всичко това, пристѣпваме къмъ самото прекарване, което става по следния начинъ: Презъ хубавъ слънчевъ день, когато пчелитѣ изхвърчатъ (отъ 9 часа сутринъ до 5 часа следъ обѣдъ) се взема семейството, което ще прекарваме, подпушва се съ малко димъ и се оставя 2—3 минути, за да се напиятъ пчелитѣ съ медъ, та да не жиятъ. Следъ това вземаме кошерището съ пчелитѣ и го пренасяме 50—60 крачки на

страна подъ нѣкоя сѣнка или въ стая, за да не се произведе нѣкоя кражба и да не ни пречатъ другитѣ пчели, а на мѣстото му се поставя друго празно кошерище, за да се прибератъ въ него ония пчели, които сж били на паша. Кошерътъ съ пчелитѣ се поставя между два камъка или кютюка съ устата на горе, но малко полегато и върху него се надвеса приготвеното празно кошерище, като се гледа да се допре на самото мѣсто, гдето сж среднитѣ пити. За закрепяване празното кошерище, забиваме въ земята две тояги, кръстосваме горнитѣ имъ крайща, гдето слагаме върха на кошерището и го завързваме здраво.

Мѣстото, гдето се подпиратъ дветѣ кошерища, се обвива съ приготвеното платнище така, щото да не излиза нито една пчела.

Нареди ли се това така, тогава съ две прѣчици (тояжки) започваме да почукваме долния край на кошера и постепенно отиваме отъ доле на горе. Следъ 10—15 минути пчелитѣ започватъ да минаватъ въ горното кошерище, което се познава по голѣмия шумъ, който се чу-

ва въ горния кошеръ. При преминаването на пчелитѣ следимъ внимателно да видимъ да ли ще мине царицата, защото изпъждането е сполучливо, когато заедно съ пчелитѣ е минала и царицата. Когато не сме забележали минаването на царицата, за да се увѣримъ въ това, туряме горния кошеръ на пчелитѣ върху черъ платъ и ако следъ 5—о минути забележимъ по плата яйчица (бѣли пръчици), това е знакъ, че царицата е минала съ пчелитѣ. Щомъ се увѣримъ, че царицата е минала, тсгава вземаме кошера съ пчелитѣ, завиваме го съ платнището (месалъ) и го поставяме на затулено мѣсто. Следъ това, вземаме кошера съ пититѣ, занасяме го въ затворено помещение, ако сме работили вънъ, за да не се простуди пилото и да не се произведе кражба, и пристѣпваме къмъ изрѣзването на пититѣ и поставянето имъ въ рамкитѣ. За да се извадятъ пититѣ полесно, кошерището се разрѣзва съ трионъ или ножици успоредно съ пититѣ, като предварително се напушва, за да излезатъ и останалитѣ пчели, та да не загинатъ.

Пититѣ се изваждатъ една по една и се нареждатъ на една маса, като се отдѣлятъ пититѣ съ пилото на страна. Когато не сме увѣрени дали е минала царицата заедно съ другитѣ пчели въ празното кошерище, изваждането на пититѣ трѣбва да става много внимателно, като преглеждаме да не е останала царицата въ нѣкое кюше между пититѣ.

Следъ изваждането на пититѣ, пристѣпваме къмъ прикрепяването имъ въ рамкитѣ. Най-напредъ се взематъ пититѣ съ пилото, слагатъ се на една дъска и върху питата се слага рамката, като се гледа меда да дойде отгоре, т. е. питата да стои въ такова положение, въ каквото е била и по-рано. Следъ това питата се обрѣзва така, щото да падне въ рамката, като сухитѣ крайща и търтиевитѣ килийки се изхвърлятъ (изрѣзватъ); гдето питата не стига, попълва се съ малки парчета отъ изрѣзанитѣ. Намѣстената пита въ рамката се овързва съ конци и се поставя въ разборния кошеръ. Така се постѣпва съ всички извадени пити, като се гледа, при поставянето имъ въ разборния кошеръ, пилото да бжде въ сре

дата. Ако пчелитѣ сж много, а пититѣ малко, тогава имъ даваме 2—3 рамки съ готови изградени пити, ако имаме такива, или изкуствени пити, които поставяме отъ дветѣ страни на пилото между последната и предпоследната рамки.

Когато рамкитѣ сж вече готови и наредени въ разборния кошеръ, поставяме го на мѣстото на стария и туряме вътре пчелитѣ отъ празното кошеруше по следния начинъ: отваряме разборния кошеръ, подпушваме малко пчелитѣ въ кошерушето и съ едно малко стръскване ги изсипваме въ кошера между вставната дъска и стената. Веднага следъ това туряме покривката и възглавницата и затваряме кошера съ капака. Пчелитѣ скоро подуватъ меда и заематъ кошера, а когато видятъ царицата и пилото, чувствуватъ се като у дома си и съ поразителна бързина се залавятъ съ изправление то на жилището си. Направи ли се всичко това, работата е вече свършена; остава сега да се подпомага на пчелитѣ, като имъ се дава преваренъ медъ или гжстъ сиропъ и то, ако е лошо времето,

та не могатъ да си събератъ пчелитѣ сами медъ отъ вѣнъ.

Отглеждане на пчелитѣ.

До тука ние се запознахме на кратко съ живота на пчелитѣ. Сега да видимъ, какъ трѣбва да ги отгледваме, за да добиемъ отъ тѣхъ по-голямъ доходъ.

Пролѣтно преглеждане (главна пролѣтна ревизия).

Щомъ се разтопятъ снѣговетѣ и се стопли времето, кошеритѣ се поставятъ по мѣстата си и, когато пчелитѣ почнатъ да излизатъ отбелѣзваме съ тибиширъ състоянието на кошеритѣ, споредъ излизането на пчелитѣ. Следъ това, въ единъ топълъ день, когато на слънце топлотърътъ показва 15 градуса, пристѣпваме къмъ най-внимателното преглеждане на кошеритѣ. Това преглеждане се извършва съ целъ да узнаемъ въ какво състояние се намиратъ пчелитѣ следъ иззимването: иматъ ли си царица, какво е състоянието на пилото, иматъ

ли достатъчно запасна храна, въобще да ли всичко е минало благополучно въ семейството презъ зимата.

При това преглеждане, рамките въ всѣко семейство се преглеждатъ подробно, една по една, за да се намѣри царицата, да се види състоянието на пилото и количеството на запасната храна. Ако пилото е наредено правилно въ кржгъ, безъ да сж изоставени килийки и ако е само за работници, което се познава по това, че е равно, а не издуто, царицата е добра (нормална) и семейството — въ нормално състояние. Ако ли пъкъ пилото е разхвърлено и повечето за търтеи, то царицата не е добра. Пролѣтно време често се среща такова пило (на прескакулки) и при добри царици; това се дължи на обстоятелството, че въ това време, когато царицата е започнала снасянето на яйца, нѣкои килийки не сж били напълно почистени отъ пчелитѣ, поради което тя не е положила въ тѣхъ яйчица. Такива кошери ще трѣбва да се отбележатъ и да се следи по-нататъшното и въ развитие и ако се укаже, че тѣ ос-

таватъ назадъ въ развитието си, ще трѣбва да имъ се смѣни царицата.

Количеството на запасната храна въ кошера презъ пролѣтътъ има голѣмо значение за развитието на семейството: последното само тогава отива добре и има въ голѣмо количество пило, когато пчелитѣ разполагатъ съ достатъчно медъ — най-малко 4 кгр. Щомъ като медовитѣ запаси намалеятъ, то и пилото се намалява, понеже пчелитѣ започватъ да хранятъ майката по-слабо. Затова при пролѣтното преглеждане се опредѣля количеството на находящия се въ кошера медъ и, ако той се укаже по-малко отъ 4 кгр., недоимъкътъ се допълва съ готовъ медъ на пити (рамки) или въ течено състояние. Ако не разполагаме съ медъ, даваме гжстъ захаренъ сиропъ, въ който, за да не кристализира (да се захароса) прибавяме на 4—5 кгр. захаръ 4 гр. салицилова киселина. Последната, освенъ че предпазва сиропа отъ кристализиране, но и действува на пчелитѣ и ободрително *)

*) Салициловата киселина може да се купи отъ всѣка аптека.

За да не се предизвика силно лѣтене на пчелитѣ, тази храна се дава гжста и на по-голѣми порции. Когато даваме на пчелитѣ медъ въ течено състояние, трѣбва да го даваме вечеръ, а сутринъ да го прибираме, защото иначе миризмата на меда привлича пчелитѣ отъ другитѣ кошери, когато почнатъ да лѣтятъ и може да се предизвика кражба въ пчелина.

Едновременно съ преглеждането на кошеритѣ се изчистватъ нечистотиитѣ (боклука), които се намиратъ въ тѣхъ; изцапанитѣ рамки (пити) се сменяватъ съ чисти или, ако не разполагаме съ такива, почистваме нѣколко рамки отъ находящитѣ се въ гнѣздото, та по такъвъ начинъ поне една частъ отъ тѣхъ да сж чисти и пчелитѣ да иматъ на какво да работятъ, докато се предприеме едно коренно почистване на кошеритѣ.

Съ пролѣтното преглеждане на пчелитѣ трѣбва да се бърза, защото колкото по-скоро се извърши това, толкова по-своевременно ще бждатъ изправени и отстранени недостатъцитѣ въ кошеритѣ

и ще се даде помощъ на неблагополучно прекаралитѣ (нередовнитѣ) семейства и следователно, толкова по-скоро пчелинътъ ще бжде приведенъ въ редъ.

Почистване на кошеритѣ презъ пролѣтътъ.

Следъ зимата гнѣздото на пчелитѣ е всѣкога — повече или по-малко — изцапано, споредъ това, доколко пчелитѣ сж изнимували благополучно. Колкото зимуването е било по-лошо, толкова повече биватъ изцапани стенитѣ на кошера, линейкиитѣ на рамките, както и самата вощина (пититѣ). Освенъ това, често пжти стенитѣ на кошера и вощината сж покрити съ плесень, която се образува отъ рѣзките промѣни на температурата. Всички тѣзи нечистотии трѣбва да се отстранятъ отъ кошера, колкото е възможно по-скоро. Ето защо, щомъ като бжде свършено „главното пролѣтно преглеждане“, трѣбва незабавно да се пристъпи къмъ най-основното пролѣтно почистване на кошеритѣ. Пчелитѣ сж животни въ виша степенъ чистоплѣтни: тѣ изхвърлятъ отъ жилището си и най-

малката трошичка, щомъ като я забележатъ. Ако падне въ кошера нѣкой голѣмъ предметъ, когото пчелитѣ немогатъ да изхвърлятъ, то, за да не почне да се разлага и развали въздуха въ кошера, тѣ го замазватъ съ клей (прополисъ). Понеже всичко това изисква отъ тѣзи малки работници — пчелитѣ — много трудъ, усилия и време, то пчеларьтъ трѣбва да имъ се притече на помощъ, отъ което, безъ съмнение, той ще има голѣма полза: пчелитѣ му, бидейки освободени отъ излишенъ трудъ, ще употребятъ свободното си време въ събиране медъ, отхранване на пилото и пр.

Освенъ това, образцовата чистота въ кошера, предпазва пчелитѣ отъ разни заболявания, каквото е гнилеца, и не дава възможность да се завѣди въ кошера такъвъ неприятель, като молеца, съ когото тѣ, често пжти, не сж въ състояние да се борятъ и не рѣдко отъ него загинватъ цѣли семейства.

При това почистване се остъргватъ стенитъ на кошера, рамкитѣ, предѣлнитѣ дъски и пр., съ една дума, изваждатъ се всички нечистотии, като се отстранява

и старата плесенясала и изцапана отъ пчелитѣ вощина. — Ако нѣкои нечисти петна не могатъ да се очистатъ лесно, тѣ се намокрятъ съ вода, остъргва се нечистотията и следъ това се изтрива съ мокъръ парцалъ.

За да върви почистването по-бързо, добре е пчеларьтъ да си вземе единъ помощникъ, който да извършва по-лекитѣ работи.

Самото почистване на кошеритѣ става по следния начинъ: най-напредъ се изваждатъ отъ кошера вставната (предѣлната) дъска и 2—3 рамки — пчелитѣ по тѣхъ се изтърсватъ въ кошера, — а останалитѣ рамки, заедно съ пчелитѣ, се прибиратъ въ едната половина на кошера. До като помощникътъ почисти изваденитѣ рамки и дъска, пчеларьтъ почиства праздната половина на кошера, като прогонва пчелитѣ съ димъ въ пълната му часть.

Щомъ тази часть на кошера бжде почищена, поставяме почистенитѣ рамки и дъска и изваждаме други 2—3 рамки, които почистваме по сжщия начинъ. Следъ като бждатъ почиствени и поставени

въ чистата половина повече отъ половината рамки на гнѣздото, прекарваме пчелитѣ на тѣхъ и следъ това почистваме другата половина на кошера, останалитѣ рамки и втората вставна дъска. Почистватъ се и покривката, възглавничитѣ и пр.

Следъ почистването, тѣзи семейства, които заематъ половината или повече отъ половината на гнѣздото, прибираме къмъ едната половина на кошера. При по-слабитѣ семейства оставяме пчелитѣ въ сръдната на кошера, като ги ограждаме отъ страни съ вставнитѣ дъски, за да имъ бжде по-топло.

Следъ 2—3 дни се почистватъ дъната на кошеритѣ, които се изтъргватъ старателно и следъ това се изтриватъ съ мокъръ парцалъ. Дъната се изчистватъ по-късно, за да има време пчелитѣ да почистятъ окончателно гнѣздото отъ боклука който е останалъ въ килийкитѣ или е падналъ въ тѣхъ при почистването.

Следъ основното почистване на кошеритѣ, гнѣздото ще бжде толкова чисто, че пчелитѣ иматъ възможность са-

ми да подържатъ нужната чистота и да изхвърлятъ и най-малката нечистотия, която би се появила въ кошера. Така че почти презъ цѣлото лѣто не се явява нужда, не само отъ почистване на кошеритѣ, но даже и отъ помитането на дъната.

Съединение и подсилване на семействата.

Презъ зимата частъ отъ пчелитѣ измиратъ; помѣкога това измиране е толкова голѣмо, че много семейства къмъ началото на пролѣтътъ оставатъ твърде слаби; това се случва най-вече при лошо зимуване на пчелитѣ.

А доказано е, че само силнитѣ семейства сж въ състояние да даватъ доходъ, когато слабитѣ едвамъ могатъ да събератъ храна за себе си за презъ зимата. Затова пчеларьтъ трѣбва да вземе мѣрки, щото кошеритѣ му въ началото на главната бертиба (паша) да бждатъ силни, защото, колкото повече пчели има кошерьтъ, толкова повече медъ ще събере той отъ цвѣтоветѣ. а това е именно цѣльта на пчеларя,

Разумният пчеларь понѣкога при-
бѣгва до изкуствено засилване на слаби-
тъ семейства.

Съ тази работа пчеларьтъ трѣбва
да се заеме веднага следъ главното про-
лѣтно преглеждане, при което освенъ си-
лнитѣ, благополучно презимували семей-
ства, ще се укажатъ още следнитѣ ви-
дове семейства:

1. Слаби семейства, но съ добри царици;
2. " " съ стари (лоши) "
3. " " безъ "
4. Силни " "

Съ първитѣ семейства т.е. слабитѣ,
но съ добри царици, трѣбва да се по-
стѣпи по следния начинъ: ако пчелитѣ
заематъ 2—3 междини между рамкитѣ,
ще трѣбва да имъ се намалятъ гнѣз-
дата до колкото е възможно, и да се
държатъ топли, като се покрятъ отгоре
и отъ страни съ възглавници. Благода-
рение на добрата царица, къмъ начало-
то на главната паша такива семейства
сами ще сезасилатъ, стига последующе-
то разширяване на гнѣздото да става
внимателно, като се държи смѣтка за
състоянието на времето, количеството

на пчелитѣ въ кошера и количеството
и качеството на пилото.

Въ краенъ случай на такива семей-
ства може да се помогне, когато се сто-
пли времето, като имъ се притурятъ по
нѣколко рамки съ пило отъ силнитѣ
семейства.

Ако ли пъкъ семейството е толкова
слабо, че пчелитѣ му не могатъ да за-
пълнятъ една междина между рамкитѣ,
тогава най-добре е да го съединимъ съ
друго семейство, което нѣма царица, или
има, но е много стара (негодна), или
пъкъ ако нѣмаме такива семейства, да
го подсилимъ съ пчели отъ нѣкое сре-
дно (не много силно) семейство.

Най-добриятъ начинъ за подсил-
ване е следния: слабото семейство, на
което царицата предварително се затваря
въ клетка, въ хубавъ слънчевъ день,
когато пчелитѣ лѣтятъ силно, се поставя
на мѣстото на средното семейство; ста-
ритѣ пчели отъ него, които сж били на
паша, ще налетятъ въ слабото, отъ ко-
ето последното ще се засили; подиръ 2
—3 дни освобождаваме царицата отъ
клетката.

Съ вторитѣ и третитѣ семейства, т. е. слаби съ стари, лоши царици, или безъ царици (осиротѣли), трѣбва да се постѣпи по следния начинъ: ако пчелитѣ сж въ достатъчно количество и има отъ кжде да вземемъ царици, то най-добре е да имъ дадемъ такива, като убиемъ старитѣ. Ако ли нѣма отъ кжде да вземемъ царица, най-добре е тѣзи семейства да се присъединятъ къмъ слабитѣ семейства съ добри царици. Това става по следния начинъ: кошерътъ съ слабото семейство и съ лоша царица, която предварително убиваме, или осиротѣлото семейство, се премѣства при това, къмъ което ще го присъединяваме. Следъ това подпушваме силно и дветѣ семейства или пъкъ ги напрѣскваме съ ракия или нѣкаква миризлива вода, за да унищожимъ различната миризма, по която, както е известно, пчелитѣ познаватъ чужденкитѣ. После се взематъ рамкитѣ, на които има пило и медъ, заедно съ пчелитѣ отъ осиротѣлия кошеръ и се поставятъ въ кошера съ добрата майка, къмъ който се извършва присъединяването; тукъ се смятатъ

отъ рамкитѣ и кошера всички останали пчели.

На семействата отъ четвъртата категория, т. е. такива, които сж още силни, но по една или друга причина останали безъ майка, даваме запасни царици (ако имаме такива), или пъкъ имъ даваме младо пило (яйчица и 2—3 дневни ларвички), за да зложатъ маточници и си огледатъ майки.

Частни прегледи (ревизии) на пчелитѣ.

Правилното пчеларство се състои въ умѣлото и своевременното преглеждане гнѣздото на пчелитѣ. Всѣко излишно преглеждане може да бжде сжщо така вредно за пчелитѣ, както и непреглеждането имъ. Ето защо, въпросътъ какъ и кога да преглеждаме пчелитѣ, има голѣмо значение. Напролѣтъ пчелитѣ искатъ особено внимание и грижи, защото, както казахме по-горе, цѣлиятъ годишенъ доходъ отъ пчелитѣ зависи отъ това, до колко последнитѣ сж били подготвени за главната беритба. Колкото повече пчели и пило има въ кошеритѣ, т. е. колкото по-

силни сж семействата, толкова по-добре ще използватъ главната беритба, толкова повече медъ ще събератъ, следователно, толкова по-доходенъ ще бжде пчелинътъ. Ето защо, потрѣбно е постоянно да следимъ за правилното развитие на семейството; то твѣбва да се развива постепенно и нищо да го не задържа.

Презъ пролѣтътъ всѣко пчелно семейство трѣбва да се преглежда поне единъ пѣтъ презъ седмицата. Но, ако времето благоприятствува за правилното му развитие, ако майката редовно снася яйца и ако има макаръ и малка, но постоянна паша, необходимо е да се преглеждатъ пчелитѣ по-често, — всѣки 4—5 дни; наопаки, при неблагоприятно време, трѣбва да се преглеждатъ по-рѣдко — веднажъ въ 9—10 дни.

При преглеждането главно внимание трѣбва да се обръща на количеството на пилото и на числото на рамкитѣ въ кошера; гледа се по редъ размѣра на гнѣздото, да не сж поставени малко рамки, нито пъкъ твърде много такива.

Такова преглеждане на благополучно презимувалитѣ семейства отъ настѣп-

ването на пролѣтътъ до настѣпването на главната беритба, трѣбва да се прави 5—6 пѣти. На неблагополучно презимува-литѣ семейства, които нѣматъ царица или сж завѣдили много тѣртеи и пр., потрѣбно е да се правятъ по-чести преглеждания, за да се види какво е състоянието имъ. Така напримеръ, ако на нѣкое осиротѣло семейство е поставено пило съ целъ да си отгледа царица, необходимо е да се прегледа на другия день следъ поставянето на пилото, за да се види, заложили ли сж пчелитѣ маточници или не; следъ това необходимо е да следимъ благополучно ли е излѣзла царицата, оплодена ли е и пр.

Това сж пролѣтнитѣ преглеждания на пчелитѣ. Лѣтни преглеждания (ревизии) до поставянето на магазинитѣ се извършватъ най-много две, обикновено едно, защото къмъ началото на главната беритба въ гнѣздото на редовнитѣ семейства сж поставени почти всичкитѣ рамки. Преди поставяне магазина въ кошеритѣ потрѣбно е по-внимателно да преглеждаме гнѣздото и да изрежемъ всички маточници (мачила). Ако при това преглеждане

се укаже, че нѣма достатъчно мѣсто, кждето царицата да снася яйца, то изваждаме една две рамки, заедно съ пилото, които даваме на слабитѣ семейства, а на мѣстото имъ поставяме рамки съ изкуствени пити. Това го правимъ съ цель да не рои семейството и да има мѣсто, кждето майката да снася яйца. Следъ като бждатъ поставени магазинитѣ, прекратява се преглеждането на гнѣздото до свършването на главната беритба.

Главна беритба (паша).

Какво нѣщо е главна беритба и кога започва тя?

Подъ думата главна беритба се разбира времето, когато пчелитѣ събиратъ най-много медъ. Главната беритба започва, когато почнатъ да цѣвтятъ липитѣ, ливаднитѣ тревн (бѣлата детелина и др.), синята метла, пащарнакътъ, разнитѣ блатни трѣви и други медоносни растения, които отдѣлятъ изобилень нектаръ (медъ). Презъ това време количеството на меда въ кошера значително се увеличава: понѣкога това увеличение достига до 8 кгр. дневно.

Продължителността на главната беритба бива твърде различна: отъ 5—50 дни. Че е настѣпила главната паша, може да се познае по следното: пчелитѣ започватъ да работятъ много усилено и надъ рамкитѣ се показватъ бѣли израстъци. Сжщо пчелитѣ почватъ да рояватъ.

Пчеларътъ трѣбва да знае, кога започва главната паша. Щомъ наближи главната беритба, той трѣбва да извърши всички необходими работи въ кошеритѣ, за да не безпокои пчелитѣ съ безполезни преглеждания презъ време на главната беритба.

Освенъ това, той трѣбва да си приготви достатъчно магазини, та щомъ настѣпи беритбата своевременно да ги постави на кошеритѣ, защото всѣки пропуснатъ день по това време носи загуба, особено ако беритбата е кратковременна. Съ едно забавяне отъ 1—2 дни често се изгубватъ най-добритѣ дни отъ главната паша.

Преди да поставимъ магазинитѣ, преглеждаме кошеритѣ най-внимателно и унищожаваме всички маточници. Магази-

ни трѣбва да се поставятъ само на тѣзи кошери, които иматъ не по-малко отъ 7 рамки съ пило и пчелитѣ изпълватъ всички междини между рамкитѣ. Върху магазина трѣбва да се постави възглавница и да се държи презъ всичкото време, защото съ турянето на магазина, гнѣздото се разширява и малко охлаждава, та възглавницата е потрѣбна да пази топлината.

При изобилна паша, следъ 5—7 дни отъ поставянето на магазинитѣ, последнитѣ се преглеждатъ и въ единъ бележникъ се отбелезва колко пити сж пълни съ медъ. Подиръ 5—6 дни повторно се преглеждатъ всички магазини и тамъ, където повечето отъ меда е вече запечатенъ, се поставятъ втори магазини. Ако ли нѣма втори магазини, тогава изваждаме рамкитѣ (пититѣ) съ запечатания медъ и на мѣстото имъ поставяме рамки съ вошина или изкуствени пити.

Вториятъ магазинъ винаги се поставя подъ първия, понеже пчелитѣ работятъ особено старателно, когато видятъ, че между гнѣздото и пълния магазинъ се намиратъ празнитѣ рамки.

Когато рамкитѣ въ магазина сж съ неизградени (изкуствени) пити, то трѣбва да ги преглеждаме по-често — понеже почти всѣки день, особено въ началото, зада следимъ за правилното изграждане на пититѣ, като изправяме и най-малката неправилностъ.

Прекратяване на главната паша (беритба) и сваляне на магазинитѣ.

Да знаемъ времето, когато се свършва главната беритба, е сжщо така много важно, защото щомъ тя се прекрати, трѣбва незабавно да се свалятъ магазинитѣ. Не направи ли се това своевременно, пчелитѣ започватъ да пренасятъ меда въ гнѣздото и да го поставятъ въ свободнитѣ килийки отъ излупеното пило. А това е нежелателно, едно, защото ще трѣбва да центрофугираме излишнитѣ рамки отъ гнѣздото и да харчимъ напразно трудъ и друго, че медътъ отъ магазиннитѣ рамкитѣ — съ чиста бѣла вошина, ще бжде поставенъ въ гнѣздовитѣ, съ тъмна вошина, въ която е отгледвано пилото, а получениятъ отъ

такива рамки медъ е съ тъменъ цвѣтъ и лошъ вкусъ.

Свършването на беритбата може да се познае отведнѣжъ, когато имаме въ пчелина кошерь поставенъ на децималъ—контроленъ кошерь, теглото на който се следи всѣки день. Но понеже на малкитѣ пчелини това е почти невъзможно, то прекратяването на беритбата познаваме по следнитѣ признаци: 1) По летенето на пчелитѣ, — тѣ започватъ да летятъ не така енергично и старателно, както въ време на беритбата: 2) Общото бръмчене на пчелитѣ съвсемъ се промѣнява; това може да забележи и неопитниятъ пчеларъ и 3) Увеличението на меда въ кошера отведнѣжъ се прекратява.

Магазинитѣ се свалятъ отъ кошери-тѣ по следния начинъ: ако магазинътъ е пълненъ съ запечатенъ медъ, то въ него почти нѣма пчели и свалянето му е много лесно, като го повдигнемъ отъ задната страна и пропѣдимъ пчелитѣ въ плодника. Ако магазинътъ не е пълненъ добре и пчелитѣ не сж го напуснали, тогава пропѣждаме пчелитѣ съ димъ,

като пушаме нѣколко струи между рамкитѣ. Отъ това находящитѣ се въ магазина пчели преминаватъ въ гнѣздото. Отъ много пушене нѣма нужда, защото се напълва цѣлия кошерь съ димъ и пчелитѣ нѣма да излезатъ изъ магазина.

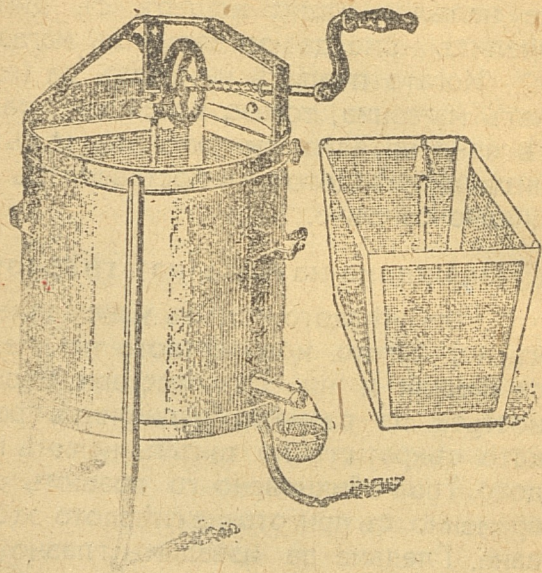
Когато пчелитѣ неискатъ да напуснатъ магазина, тогава изваждаме рамкитѣ една по една, смятаме отъ тѣхъ пчелитѣ въ гнѣздото и ги поставяме въ специално сандѣче.

Изваждане на меда изъ гнѣздото.

Изъ гнѣздото медътъ изваждаме покъсно, когато количеството на пчелитѣ се намали и ни се представи възможността да вземемъ излишнитѣ рамки, като съкратимъ по такъвъ начинъ гнѣздото. Това обикновено го правимъ едновременно съ приготвяне гнѣздото за зимуване. Гледаме да извадимъ главно тѣзи рамки, които сж съ по-свѣтла вошина, защото отъ тѣхъ се получава по-добъръ медъ. Освенъ това, пчелитѣ по-добре зимуватъ на черната вошина, затова по-добре е тя да остане въ гнѣздото.

Центрофугиране на меда.

Следъ свалянето на магазинитѣ трѣбва да се пристѣпи къмъ изпрѣскването

Фигура 4.
Центрофуга за медъ,

на меда, докато е по-рѣдъкъ. Ако, обаче, това не може да стане скоро и меда

се сгъсти, тогава, преди да пристѣпимъ къмъ центрофугирането (изпрѣскването) на меда, трѣбва да затоплимъ помещението, въ което ще работимъ, до 20 градуса, за да се нагрѣе меда и стане достатъчно рѣдъкъ, та да се изпрѣсква полесно. Изпрѣскването на меда става съ особена машина, наречена центрофуга (вижъ фигура 4). Преди изпрѣскването пититѣ се разпечатватъ, като съ особенъ ножъ или гребалце се изрѣзва и отстранява покривката, съ която е запечатенъ меда. Когато нѣмаме такива специални ножове или гребалца, можемъ да си послужимъ съ обикновенъ ножъ, но трѣбва да внимаваме да не смажемъ крайщата на килийкитѣ, защото медътъ мѣчно се изпрѣсква отъ тѣхъ съ центрофугата.

Самото центрофугиране на пититѣ става по следния начинъ: разпечатенитѣ отъ дветѣ страни рамки се поставятъ въ центрофугата, която започваме да въртимъ полека. Когато се изцеди половината отъ меда, обръщаме рамкитѣ отъ другата страна и започваме да въртимъ от-

начало полека, после по-силно, докато се изпръска всичкият медъ. Следъ това обръщаме рамкитѣ изново и доизпръскаме всичкият медъ, който бѣше останалъ. Постъпваме така, за да не би да се счупи питата. Понѣкога сме принудени да обръщаме рамкитѣ по нѣколко пѣти, преди да изпръскаме всичкият медъ и чакъ къмъ края усиляваме въртенето.

Изпръсканитѣ пити поставяме на пчелитѣ за почистване, тъй като сухитѣ пити по-лесно се запазватъ. Изцапанитѣ съ медъ пити лесно се развалятъ, особено ако ги държимъ въ влажно помещение.

На единъ кошеръ можемъ да дадемъ за почистване отъ 2—3 и повече магазини. Останалиятъ медъ по стенитѣ на килийкитѣ и пититѣ, пчелитѣ събиратъ въ нѣколко килийки или пѣкъ го занасятъ въ гнѣздото. Следъ два дни сваляме магазинитѣ, изваждаме рамкитѣ, въ които се укаже медъ, и ги центрофугираме наново. Това става много лесно, защото не е нужно нито разпечатване нито нагрѣване, нито пѣкъ предпазливо въртене.

Отъ центрофугата медътъ тече въ поставения сждъ: ведро, каче, бѣчовка или специално приготвени тенекиени сждове. Ако сжщиятъ сждъ ще служи и за запазване на меда за по-дълго време, то преди да го затворимъ окончателно, необходимо е да махнемъ всички востъчни люспици и пѣната, които изплаватъ по повърхността на меда, и следъ това да го долѣемъ съ чистъ медъ.

Лѣтно и есенно преглеждане.

Следъ преминаване на главната беритба, въ много мѣста се появяватъ малки лѣтни беритби презъ юлий и августъ, които трѣбва да се използватъ, освенъ за събиране запаси презъ зимата, но и за градене на пититѣ които никога не сж излишни въ единъ добре устроенъ пчелинъ; доходътъ въ пчеларството зависи, както казахме и по-горе, отъ това, дали пчелитѣ презъ пролѣтътъ, когато царицата снася много яйца, и презъ време на главната беритба, иматъ достатъчно готови изградени пити.

За да накараме пчелитѣ да градятъ пити, изваждаме една частъ отъ старитѣ изградени почернѣли пити и на мѣстото имъ туряме рамки съ изкуствени пити.

Когато нѣма втора беритба, можемъ да накараме пчелитѣ да градятъ пити, като ги кърмимъ (хранимъ) въ хубаво време съ гжстъ захаренъ сиропъ, който трѣбва да се дава въ голѣмо количество. Щомъ пчелитѣ изградятъ пититѣ, веднага трѣбва да се махнатъ (извадятъ изъ кошера) и на мѣстото имъ да се поставятъ други неизградени.

Ако се засуши времето презъ лѣтото (юли и августъ) и пчалитѣ немогатъ да намерятъ храна по полето, тѣ започватъ да летятъ по чуждитѣ кошери и въобще на всѣкъде, за да търсятъ медъ и често се предаватъ на грабежъ. Затова пчеларьтъ трѣбва редовно да наглежда кошеритѣ си, да ги запазва отъ слѣнцето, да имъ дава вода и да следи дали иматъ достатъчно запасна храна и пило. Особено е важно да се следи, да ли иматъ пило всички кошери, защото, както знаемъ, животътъ на пчелитѣ

е много кратъкъ и, ако нѣма пило въ края на августъ и началото на септември, семейството неможе да призимува добре. То може и да загине, тъй като по-голѣмата частъ отъ пчлитѣ, а може би и всичкитѣ, ще измръзнатъ презъ зимата.

При пролѣтното преглеждане ние видехме че, за да се развива правилно семейството, трѣбва да има достатъчно запасна храна, защото само тогава пчелитѣ хранятъ царицата изобилно и тя усилва снасянето на яйца.

Сжщо и презъ месецъ августъ, ако царицата е намалила или съвършено спрѣла снасянето на яйца, ще трѣбва да се даде на пчелитѣ достатъчно гжста храна, а следъ това да ги подхранимъ нѣколко вече подъ редъ съ малко редка храна, за да помислятъ, че сж намерили паша и да започнатъ да хранятъ усилено царицата, та да снася яйца. Какъ трѣбва да става подхранването на пчелитѣ, е казано по подробно въ книгка 26 на библиотека „Селско Стопанство“

Дойде ли м-цъ септември, до като е още топло, пчеларътъ трѣбва да прегледа най-внимателно всички пчелни семейства, или да извърши както се казва „главната есенна ревизия“ за да узнае въ какво състояние ще посрещнатъ семейства зимата. каква е силата имъ, до колко е доброкачествена царицата и какво е количеството на меда. При този прегледъ, следъ като се увѣримъ въ доброкачествеността на царицата, което се познава по золоженото пило — ако царицата е млада и добра, пилото е редовно, а ако е стара и лоша, то е нередовно, на прѣскакулки — необходимо е да видимъ и самата царица, за да се увѣримъ че действително тя нѣма никакъвъ недостатъкъ, тъй като за презимуване трѣбва да оставимъ съвършено здрави и добри майки. Често пжти презъ лѣтото царицитѣ се повреждатъ — откъсва имъ се нѣкои кракъ или нѣкоя отъ кукичкитѣ (ноктитѣ) на краката. Такива царици не трѣбва да се оставятъ за зимуване, защото тѣ немогатъ да се крепятъ добре на пититѣ, презъ зимата ле-

сно могатъ да се откачатъ отъ кълбото да паднатъ и да загинатъ и семейството да осиротѣе. Затова и всички такива повредени и лоши царици трѣбва да се замѣнятъ, ако има, разбира се, отъ кжде да вземемъ, съ здрави и млади царици.

Ако ли нѣма отъ кжде да вземемъ здрави и млади царици, убиваме негоднитѣ царици, а пчелитѣ съединяваме съ други по-слаби семейства, за да усилимъ последнитѣ.

Въ време на този прегледъ (ревизия) изваждаме излишния медъ, ако има такъвъ, или пѣкъ даваме на пчелитѣ готовъ медъ или сиропъ, за да си набавятъ нужнитѣ запаси за презъ зимата, като смѣтаме, че за иззимуването на едно семейство сж нужни отъ 10—14 кгр. медъ, а на по-силнитѣ и до 16 кгр.

Освенъ това при този прегледъ се смѣняватъ и рамкитѣ, които сж съ престарѣла вошина, понеже тѣхнитѣ килийки ставатъ толкова малки отъ напластитѣ се въ тѣхъ ризички и другинечистотии, че пчелитѣ немогатъ да отгле-

дватъ въ тѣхъ пилото. Ако килийкитѣ не сж стигнали до това положение и пчелитѣ продължаватъ да ги използватъ за пило, пчелитѣ, които излизатъ отъ тѣзи килийки, сж много малки, а това може да доведе до пълното имъ израждане.

Така че тѣзи пити не само че сж безполезни — заематъ мѣсто, но сж даже и вредни. Ето защо е необходимо, отъ време на време да смѣняваме старитѣ пити (вощина) въ гнѣздото; тѣ се познаватъ по това, че сж станали непрозрачни, ако гладаме презъ тѣхъ срещу слънцето.

Приготвяне на пчелитѣ за зимуване.

За да презимуватъ пчелитѣ благополучно, необходимо е не само да иматъ достатъчно медъ, но и да бжде той достъпенъ за тѣхъ презъ цѣлата зима.

Пчелитѣ оставени сами, обикновено, нареждатъ меда въ кошеритѣ така, както имъ е угодно, обаче пчеларьтъ, като изважда презъ есенъта излишния медъ, прережда рамкитѣ и съ това разваля ре-

да, който е билъ устроенъ отъ пчелитѣ. Ето защо, пчеларьтъ, като взема излишния медъ, е длъженъ да нареди гнѣздото на пчелитѣ така, че тѣ винаги да иматъ достъпъ до запаситѣ — до оставения медъ за зимуване.

Не трѣбва да забравяме, че разумното пчеларство се състои именно въ това: пчеларьтъ да измѣнява и направлява дейтелността на пчелитѣ въ своя полза, като имъ се притича по помощъ съ своитѣ знания и умѣние, а не да ги затруднява и имъ пречи въ работата.

Правилното нареждане гнѣздото за презъ зимата има голѣмо значение въ пчеларството. Защото, както знаемъ, пчелитѣ умиратъ главно презъ зимата. Може съ увѣреностъ да се твърди, че по голѣмата частъ отъ пчелнитѣ семейства загинватъ отъ неправилното разположение на запаситѣ въ кошера, което се дължи по това, че или гнѣздото съвсемъ не е приготвено за зимуване, или пъкъ, че храната не е била сложена както трѣбва,

Нареждането на гнѣздото за зимуване става или въ време на главния есененъ прегледъ, или малко по-късно. То трѣбва да се извърши, докато пчелитѣ могатъ още да работятъ, за да могатъ да поправятъ нѣкои работи, които имъ сж необходими при зимуването и които при нареждането сме развалили.

При нареждането на гнѣздото за зимуване първото нѣщо, на което трѣбва да обърнемъ внимание, е да се види дали има достатъчно храна за презъ зимата. Пчелитѣ трѣбва да сж осигурени до толкова съ храна, че да имъ стигне до средата на месецъ априлъ, Както казахме и по-горе, за зимуването на едно добро семейство е потрѣбно отъ 10—14 кгр. медъ, а за по-силнитѣ — по 16 кгр. Слабитѣ семейства, които покриватъ 3—4 рамки, изискватъ много по-малко медъ.

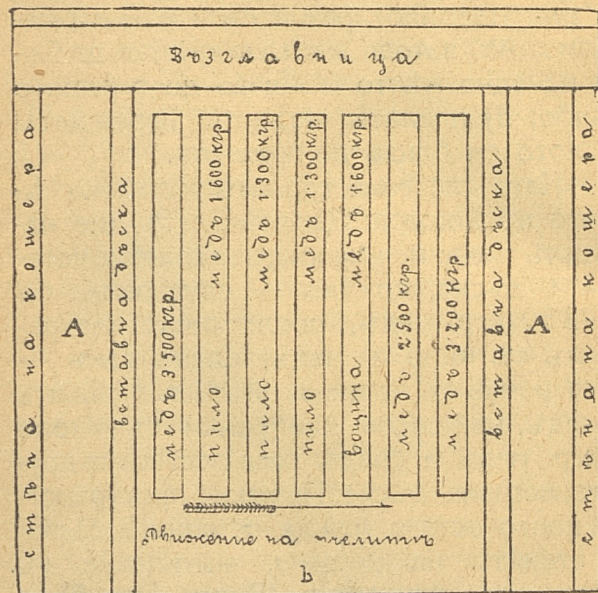
При нареждане гнѣздото за зимуване, при размѣстване рамкитѣ съ медъ, пило и вощина, трѣбва да помнимъ следното: 1) пчелитѣ никога не стоятъ на меда, а се събиратъ на рамкитѣ съ пило или вощина, при което по-старата вощина

се счита по-добра отъ новата: 2) въ време на зимния покой пчелитѣ мжчно се движатъ и преминаването имъ презъ една или нѣколко празни пити е почти невъзможно, затова медътъ трѣбва да бжде на едно мѣсто и близо до пчелното кълбо; 3) пчелитѣ всѣкога нареждатъ леглото си близо до прелката.

Като спазваме горнитѣ условия, гнѣздото въ кошера Даданъ-Блатъ ще наредимъ така: най-напредъ поставяме вставната дъска, до нея — една рамка съ 3—350 кгр. медъ, после поставяме рамкитѣ съ пило и медъ, следъ тѣхъ — една рамка съ вощина, цвѣтенъ прашецъ и медъ, най-последъ две рамки съ около 6 кгр. медъ и следъ това поставяме другата, вставна дъска. Празното пространство, което остава между вставнитѣ дъски и стенитѣ на кошера, изпълваме съ мѣхъ, сѣно или слама. (Вижъ фиг. 5).

При нареждане кошера за зимуване пчеларьтъ трѣбва да свикне да опредѣля количеството (тежината) на меда на око, понеже претеглянето на всѣка рамка на везни изисква много време, дразни пче-

литъ и нѣма да ни даде точно количество на меда, който оставяме на пчелите.

Фигура 5.

Наредено гнѣздото на пчелитѣ за зимуване.

литѣ за презъ зимата, тъй като, заедно съ меда, претегляме и пилото и цвѣтния прашецъ.

Цвѣтния прашецъ презъ зимата не е потрѣбенъ на пчелитѣ, защото тогава тѣ се хранятъ съ медъ; но, щомъ започне царицата да снася яйца (въ края на м. февруари и началото на мартъ), той става много потрѣбенъ за отгледване на пилото. Ето защо, при нареждането на гнѣздото за зимуване, пититѣ съ цвѣтенъ прашецъ трѣбва да се поставятъ въ срѣдата, за да могатъ пчелитѣ да се възползватъ при първа нужда.

Щомъ като бждатъ приготвени гнѣздата на кошеритѣ за зимуване, трѣбва веднага да почистимъ дъната, за да не принуждаваме пчелитѣ сами да вършатъ тази работа. защото излишния трудъ, който ще употребятъ пчелитѣ, е всѣкога съпроводенъ съ излишно употребление на медъ: пчелитѣ ядатъ повече, когато работятъ.

Следъ това остава да свалимъ само покривкитѣ отъ рамкитѣ и да поставимъ на мѣстото имъ възглавници. Тази работа се извършва тогава, когато пчелитѣ сж се събрали вече на зименъ покой и сж престанали да излизатъ; иначе, тѣ се мж-

чатъ да залепятъ и прогризатъ възглавницата, която дохожда непосредствено надъ пчелното кълбо.

Зимуване на пчелитѣ.

Пчелитѣ могатъ да зимуватъ, както въ закрити помѣщения (специално приготвени за целта или не), така и на открито. Точни изследвания или сравнителни опити, относително зимуването на пчелитѣ на открито или закрито у насъ не сж правени, така че въпросътъ още не е разрешенъ окончателно.

Споредъ моитѣ наблюдения, по-добре е кошеритѣ, особено тѣзи, които сж изработени добре и стениитѣ на които сж дебели около 3 см., да се оставятъ да зимуватъ на открито, кждето ще иззимуватъ много по-добре, отколкото, ако сж оставени въ нѣкои влажни и непровѣтриви помѣщения. Кошеритѣ, стениитѣ на които сж тънки, съ настѣпването на студовитѣ се отрупватъ съ слама, сѣно, сухи листа и др. т., или пъкъ се обвиватъ съ рогозки отъ слама, трѣстика и пр., като се

остави прелакта свободна за излизане на пчелитѣ.

Кошеритѣ, които се оставятъ да зимуватъ вънъ, на открито, още преди настѣпването на студовитѣ трѣбва да се поставятъ на нѣкое мѣсто, запазено отъ студениитѣ вѣтрове — до нѣкоя стена или плетъ, далечъ отъ пѣтищата, кждето ходи добитѣкъ, за да не ги тревожи нищо презъ зимата, защото едно отъ главнитѣ условия за благополучното иззимуване на пчелитѣ е пълното спокойствие.

Следъ като поставимъ кошеритѣ на избраното мѣсто за зимуване, понатѣшнитѣ грижи за пчелитѣ се състоятъ въ запазването имъ отъ студове и въ подслушването имъ отъ време на време, за да узнаемъ въ какво сж състояние, какъ се чувствуватъ пчелитѣ и дали всичко е благополучно.

Въ началото на зимата и презъ голѣмитѣ студове, кошеритѣ подслушваме единъ или най-много два пѣти въ месеца, за да не се тревожатъ пчелитѣ напразно, защото всѣко безпокойствие на

пчелитѣ разбива кълбото имѣ и тѣзи отѣ тѣхъ, които напуснатъ това мѣсто на топлината, се вкоченяватъ и умиратъ. Освѣнъ това. безпокойствието предизвиква усилено употрѣбление на храна, което напразно повишава топлината, произвежда влага и заставя пчелитѣ да напълнятъ коремчетата си съ излишна храна въ това време, когато не могатъ да се прочистятъ. Последствията отъ това сж печални за тѣхното здраве. По тѣзи именно причини, всички пчелари единогласно признаватъ, че въ време на студоветѣ кошеритѣ не трѣбва да се бутатъ.

Следъ като преминатъ студоветѣ—къмъ края на февруарий и началото на мартъ, когато въ семействата почне да се появява пило, трѣбва да ги подслушваме по-често: къмъ края на зимата даже по два пжти седмично.

Честото подслушване на пчелитѣ презъ пролѣтѣта е необходимо, защото по това време пилото се увеличава, запаситѣ намаляватъ всѣкидневнo и пчелитѣ ставатъ много по-чувствителни.

Подслушването става по следния начинъ: приближаваме се до кошера, безъ да се допираме до него съ ржце, слагаме си ухото до прелката и слушаме какъвъ шумъ издаватъ пчелитѣ. Често пжти отъ начало нищо не се чува. Ако следъ най-напрѣгнатъ слухъ, не се чува нищо, то почукваме леко на дъното или стената на кошера. Ако пчелитѣ не се обадятъ следъ слабото почукване, почукваме по-силно; ако и тогава не се обадятъ, това показва, че семейството е загинало — измрѣло.

По издавания отъ пчелитѣ шумъ, опитниятъ пчеларъ може почти безпогрешно да сжди за състоянието на семействата. Така напр.,: роевия, плавенъ шумъ, който напомня шума на отдалеченъ ручей и въ който се чува задоволство и спокойствие, показва, че всичко въ семейството е благополучно, Такова семейство на почукването отговаря отведнажъ и веднага спира. Различниятъ шумъ, приличенъ на шумолене отъ сухи листа, въ който се чува тревога, безпокойствие и безпомощностъ, показва, че семейство-

то гладува; жалниятъ вой, следъ който се чуватъ отдѣлни гласове, показва, че семейството е осиротѣло. Семейства, които страдатъ отъ студъ, издаватъ почти сжщия шумъ, както и гладующитѣ, но се чува още и дрезгавъ гласъ, като „бж“ ... Семействата пъкъ, които страдатъ отъ задушливостъ и излишна топлина, издаватъ безспокоенъ шумъ, придруженъ съ излизането на пчелитѣ изъ прелката. Изобщо взето неблагополучнитѣ семейства на почукването неотговатъ задружно, шумътъ не се прекратява отведнажъ и, често пжти, продължава доста дълго.

Въ първата половина на месецъ мартъ, ако времето благоприятствува, пчелитѣ започватъ да изхвъркватъ за цвѣтенъ прашецъ и вода, които, заедно съ меда или захарта, влизатъ въ състава на храната, съ която се хранятъ ларвичкитѣ. Ето защо, пчеларътъ трѣбва да се погрижи тия две нѣща да се намиратъ наблизо. Ако нѣма на близо върби или други растения, които презъ това време даватъ цвѣтенъ прашецъ или

пъкъ ако велятъ силни студени вѣтрове, които пречатъ на пчелитѣ да отиватъ за цвѣтенъ прашецъ, трѣбва предъ пчеларницата, на запазено отъ вѣтъра мѣсто, да се турнатъ сухи пити, насипани съ ръжено брашно, което пчелитѣ взематъ намѣсто цвѣтенъ прашецъ. За да се примамятъ пчелитѣ на брашното, капватъ се нѣколко капки медъ.

Сжщо така трѣбва да имъ се даде и необходимата вода, малко подсолена, за да се избавятъ пчелитѣ отъ опасни далечни хвърчения. За тази цель въ всѣки добре устроенъ пчелинъ трѣбва да се намира коритце, въ което да се налива съвсемъ слабо подсолена вода (едва да се чувствува соления вкусъ).

За да не потъватъ пчелитѣ въ водата, се турятъ плаващи предмети, като мѣхъ, слама или сухи пити.

Снабдете се съ книжката :

„Подхранване (кърмене) и поене на пчелитѣ“

отъ Д. Стояновъ, която е № 26 отъ Популяр. землед. библиотека „Селско Стопанство“

Цена 6 лева.

Доставя се отъ Книгоиздателство Агрария, София.
Площадъ Солунъ № 1,

ЗЕМЛЕДЪЛЦИ!

Четете сп. „ЗЕМЛЕДЪЛСКА ПРАКТИКА“, месечно илюстрирано списание, където ще намерите и полезно и навременно четиво по всички селско-стопански въпроси.

Списанието дава 10 книжки годишно и две безплатни притурки — една за домакинята и една за децата.

Абонамента е 40 лева годишно, винаги предплатени.

Който запише 5 абонати и изпрати абонамента въ редакцията, София, Площадъ Солунъ № 1, ще получи списанието даромъ.

25. Какъ да се защищавамъ предъ мировия съдия безъ адвокатъ 6.—
26. Подхранване (кърмене) и поене на пчелитъ II изд. 6.—
27. Изборъ, хранене и гледане на работнитъ волове 4:50
28. Ръзитба на лозята. (Съ 20 фигури въ текста) III изд. 6:30
29. Перонспората (маната) по лозята и борбата съ нея 6.—
30. Разумно използване на горитъ въ селското стопанство 6.—
31. Изборъ на семето, запазване и приготвл. му за посѣвъ 7.—
32. Заразителни болести по свинетъ и борбата съ тѣхъ 4:50
33. Зеленчуковата градина въ земледѣлското стопанство 5.—
34. Какъ лесно и ефтино да се снабди земледѣлското стопанство съ изобилна и здрава вода? 5.—
35. Практическо ръководство по земледѣлско смѣтководство (Съ 18 образци отъ книги) 7.—
36. Упѣтане за правилното засаждане на овощнитъ дръвчета 4.—
37. Отгледването на мака. (Съ 5 фигури въ текста). 4:50
38. Какъ да отгледваме и използваме ливадитъ си, за да добиемъ отъ тѣхъ по-голямъ доходъ? 7.—
39. Доходно птицевъдство въ малкитъ дворове. 8.—
40. Какъ се приготвява добро и трайно вино? 5.—
41. Отгледането на ягодитъ и малинитъ. 5.—
42. Историата на едно пшеничено зърно 6.—
43. Какъ да намеримъ загубитъ си отъ смъртни случки по добитъка? 3.—
44. Предпазване на домашнитъ животни отъ заболяване 6.—
45. Популярень джебень лѣчебникъ 10.—
46. Оползотворяване на закланата свиня въ домашното 3.—
47. Новости въ пчеларството 3.—
48. Кратко ръководство по бубарство 6:50
49. Изкуствено излупване и отгледване на домашнитъ птици (съ 20 фиг. въ текста) 10.—

„Изгледъ. „Агрария“, София, Площадъ „Солунъ“ № 1.
При централ. поща)

ПОПУЛЯРНА ЗЕМЛЕДЪЛСКА БИБЛИОТЕКА „СЕЛСКО СТОПАНСТВО“

Излиза под редакторството на агрономитъ
Г. С. ХЛЪВАРОВЪ и М. СТОЕВЪ.

Библиотеката дава отдѣлни, завършени и леснодостъпни книжки по всички отрасли на земледѣлието и всички области засѣгащи селското стопанство и селския животъ.

Книжкитъ сж написани отъ най-виднитъ наши агрономи и обществени дейци.

Излезлитъ книжки отъ библиотеката могат да се доставятъ отъ всички по-добре уредени книжарници въ Царството, и направитъ отъ Книгоиздателство „Агрария“ — София, „Площадъ Солунъ“ № 1.

За поръчки по-големъ отъ 120 лева се прави 20% отстъпка а за поръчки надъ 200 лева отстъпката е 30%.

Книжкитъ се изпращатъ само срещу предварително изпращане стойността имъ въ издателството съ пощенски записъ или препоръчено писмо.

За препоръчено изпращане на книгитъ да се прилага по 4 лева за всѣки 50 лева.

Книги съ наложенъ платежъ не се изпращатъ
Списъка на книжкитъ е отпечатенъ на вътрешната страна на корицитъ.